

Nr. 22/2004

29. oktober

61. årgang

## Mange udviklingshæmmede har synshandicap

# Social pædagogogen



### Studerende stadig billig arbejdskraft

Undervisningsminister Ulla Tørnæs (V) kan ikke få kommunerne til at betale SU til de pædagogstuderende, der er i praktik. Derfor vil hun – stik imod tidligere meldinger – bevare den lønnede praktik i den nye reform af pædagoguddannelsen. Det er en rigtig dårlig ide, siger SL, der foreslår, at ministeren helt dropper reformen.



„De studerende skal ikke være billig arbejdskraft og fylde huller i vagtplanerne ude på institutionerne. De skal have lov til at sætte deres uddannelse først og fordybe sig i deres fag.“

## Træk reformen tilbage

Løftebrud. Andet kan vi ikke kalde det, når undervisningsminister Ulla Tørnæs (V) nu foreslår, at de pædagogstuderendes praktik skal fortsætte som arbejdspraktik. I sin redegørelse tidligere på året anbefalede hun netop SU-praktik. I mellemtiden har ministeren fået det problem, at hverken Kommunernes Landsforening eller finansministeren vil betale omlægningen.

Nu sender ministeren så problemet videre til de pædagogstuderende – og til de mange borgere, som fremtidens pædagoger skal arbejde med.

I flere år har SU-finansieret praktik ellers været et klart ønske blandt de studerende på seminarierne og her i SL. De studerende skal ikke være billig arbejdskraft og fylde huller i vagtplanerne ude på institutionerne. De skal have lov til at sætte deres uddannelse først og fordybe sig i deres fag.

Meldingerne fra Danmarks Evalueringsinstitut var lige så klare, da instituttet foreslog en reform af pædagoguddannelsen. Netop arbejdspraktikken er baggrund for, at Evalueringsinstituttet kraftigt anbefaler en reform.

Med den nuværende arbejdspraktik lever pædagoguddannelsen ikke op til intentionerne for en mellem-lang videregående professionsuddannelse. Videreførelsen af praktikken som arbejdspraktik svækker også pædagoguddannelsen i internationale sammen-

hænge. Her lægger man vægt på, at praktik skal være en superviseret og vejledt læringspraktik for at være en del af uddannelsen.

SU alene sikrer heller ikke kvaliteten. De studerende skal have kvalificeret vejledning af en uddannet praktikvejleder. Igen her er undervisningsministeren ude på dybt vand, når hun anfører, at praktikstedet sørger for vejledningen. Ministeren kan ikke forpligte praktikstedet til praktikvejledning uden nye forhandlinger med de berørte parter.

Desuden griber ministeren afgørende ind i ledelsesretten, når hun stiller krav til arbejdspraktikkens indhold. Det bliver hun nødt til at forhandle på plads først.

Ulla Tørnæs vil have det skrevet ind i bemærkningerne til loven, at praktikkens faglighed skal styrkes. Det er ikke nok. En høflig stramning af et par målsætninger gør ikke undervisningsministerens lovfor-slag til en reform.

SL kan kun opfordre til, at lovforslaget trækkes, og at vi i stedet får en reel reform af pædagoguddannelsen.

**Af Kirsten Nissen, forbundsformand**

# Socialpædagogen

ISSN 0105-5399

**Ansvarshavende:**  
Forbundsformand  
Kirsten Nissen

**Redaktion:**  
Lone Marie Pedersen  
(redaktør)  
Kurt Ladefoged  
Jens Nielsen  
Maria Flørbæk  
Gitte Svanholm (barsel)  
Karianne Bengtsen Blem  
(barsel)

**Layout:** Bodil Hesselbo

**Stillingsannoncer:**  
Lene Jensen, Datagraf  
Auning AS, Energivej 75,  
8963 Auning  
Tlf. 8795 5555,  
fax 8795 5544  
annoncer@datagraf.dk

Læserindlæg, artikler og  
anmeldelser er ikke nød-  
vendigvis udtryk for redak-  
tionens eller organisatio-

nens mening. Redaktionen  
påtager sig intet ansvar for  
uopfordret indsendt stof.

Alle artikler i Socialpæda-  
gogen kan desuden findes i  
bladets elektroniske arkiv  
på internettet [www.sl.dk](http://www.sl.dk)

**Adresse:**  
Socialpædagogen  
Brolæggerstræde 9,  
1211 København K  
Tlf. 3396 2800 kl. 10-15,

Telefax: 3396 2998  
redaktionen@sl.dk  
[www.sl.dk](http://www.sl.dk)

**Abonnement:**  
Abonnementspris 2004:  
732,50 kr. inkl. moms (26  
numre)  
Løssalg: 35,00 kr. + porto

**Tryk og produktion:**  
Datagraf Auning AS  
**Oplag:** 44.677 i perioden  
1.7.03-30.06.04

Redaktionen af 22/04  
er afsluttet d. 6.10.04.

Deadline for læserbrev og  
stillingsannoncer for 23/04,  
der udkommer den 12. no-  
vember er mandag den 1.  
november kl. 12.  
Deadline for 24/04 er man-  
dag den 15. nov. kl. 12.

**Forsideillustration:**  
Claus Thorsted



Medlem af  
Dansk  
Fagpessereforening



Afdelingsleder Pernille Mikkelsen, boafdelingen Bosager i Sønderborg, kan her ses nogenlunde tydeligt gennem brillen. Men mange voksne og ældre udviklingshæmmede får først sent konstateret, at de har et synshandicap. Og så kan det være vanskeligt, at korrigere synshandicappet med en brille. For mange udviklingshæmmede bryder sig ikke om det, de får at se...

**s. 4-7**



Foto: Claus Thorsted

Socialpædagoger oplever i disse år, at forandring, personlig udvikling og engagement er i højsæde på arbejdspladsen. Der er tale om værdier og begreber, som er hentet fra kærlighedens sprog. Og det er både skidt og godt, mener professor Niels Åkerstrøm.

**s. 16-19**



Foto: Vibeke Toft

Kommunernes opmærksomhed på de yngste børn, hvis eksistens er truet allerede fra fødslen af, er med ét slag forsvundet. Siden 2002 har vi ikke fået henvist de helt små risikobørn. Hvor er de henne, spørger forstanderen og to andre medarbejdere fra Bagsværd Observationshjem.

**s. 26-27**



## Indhold

**s. 4**

**Synshandicap overses hos udviklingshæmmede**

**s. 6**

**Når der pludselig vendes op og ned på en tåget men kendt verden**

**s. 8**

**Studerende er stadig billig arbejdskraft**

**s. 9**

**En logbog er lige så godt som SU**

**s. 10**

**Det skal de snakke om i Nyborg**

Socialpædagogen lægger op til SL's kongres på Nyborg Strand i november med tre artikler, der beskriver de store områder, der vil blive diskuteret på kongressen.

**s. 10**

**Ved vi, hvad vi kan?**

Kongres 2004: Hvordan sikrer socialpædagogerne sig den viden, der skal til for at fastholde og udbygge fagets position?

**s. 12**

**Vi skal svinge det tvæeggede sværd**

Kongres 2004: Socialpolitikken og de love, der er grundlaget for socialpædagogernes arbejde.

**s. 14**

**Vanskelig navigation i en strukturel brydningstid**

Kongres 2004: Strukturreformen, der kommer til at ændre rammerne for arbejdet.

**s. 16**

**Med kærligheden på job**

Interview med professor Niels Åkerstrøm Andersen om hans bog „Kærlighed og omstilling“

**s. 20**

**Kalaallit Peqqissartut Illuat**

Arbejdet på Det grønlandske Patienthjem

**s. 25**

Debat

**s. 26**

**Opråb til kommunerne**

Synspunkt

## Fakta om Bosager

Bosager i Sønderborg er en amtskommunal boform for voksne med betydelig og varig nedsat fysisk og psykisk funktionshæmning. Institutionen er taget i brug i 1987 og 23 beboere fordelt på tre bogrupper. Beboerne kommer hovedsageligt fra kommunerne i Allsund-området, hvilket gør det muligt at have et tæt samarbejde med beboernes familier.

Beboerne har eget værelse, hvor to deler toilet og bad. I nærmeste fremtid skal Bosager udvides med syv pladser, og samtidig skal institutionen ombygges, så alle beboere får egen lejlighed på 50-55 kvadratmeter med stue, soverum, tekøkken og eget bad og toilet.

Der er 43 fuldtidsansatte.

Adresse: Den amtskommunale bolig Bosager

Bosager 4, 6400 Sønderborg.

Telefon 7442 1666.

E-mail: bosager@sja.dk

# Synshandicap overses hos

**Mange voksne og ældre udviklingshæmmede får først sent konstateret, at de lider af synsnedsættelse. Men forsøget på at give dem et bedre syn, er ikke altid lykken. Mange udviklingshæmmede får et chok over det, de får at se**

**Af Kurt Ladefoged**

**Foto: Claus Thorsted**

„Traditionel dansk hygge med stearinlys og dæmpet belysning er ofte ubehageligt for mennesker med synshandicap. Derfor skal man også tage hensyn til de mønstre, man bruger i for eksempel gulvtæpperne.

Nogle synshandicappede tror, at der er trapper eller niveauforskelle i gulvet, hvis vi bruger meget spraglede tæpper med striber og forskellige farvebaner“.

På boformen Bosager i Sønderborg blev man for alvor opmærksomme på problemet, da der kom en forespørgsel om at modtage en blind ung mand. Det førte til en drøftelse blandt personalet om, hvad man i grund vidste om blindhed og synsnedsættelse hos udviklingshæmmede. Og hvilke konsekvenser det burde få for den pædagogiske indsats.

Resultatet af drøftelsen blev, at personalets viden nok kunne være bedre. Og det førte til næste logiske skridt. Hvilket kendskab havde personalet egentlig til beboernes synsevne og den betydning, det havde for deres hverdag på Bosager?

– Vi henvendte os derfor til Sønderjyllands

Amts daværende Tale- Høre- og Synsinstitut for at indlede et samarbejde og få specialfaglig bistand, fortæller daglig leder på Bosager, Annette Andersen.

– Her blev vi enige om at starte et screeningsprojekt i hele amtet for at se, hvor mange synshandicappede, der var blandt personer med varige fysiske og psykiske handicap. Og vi blev så valgt som pilotprojekt, fordi vi var de første, der havde sat fokus på problemet.

Men at lave synsprøve hos meget udviklingshæmmede mennesker er ikke så ligetil, som når vi andre får afprøvet synet hos øjenlæge eller optiker. Derfor måtte det daværende Hjælpemiddelcentralen, der skulle stå for synsprøverne indkøbe forskellige hjælpemidler og indhente specialviden om synshandicap hos udviklingshæmmede, inden undersøgelsen kunne gennemføres.

– Det blev besluttet, at selve synsundersøgelsen skulle foregå her på Bosager i beboernes vante miljø, så vi kunne opnå størst mulig tryghed. Derfor var beboerens kontaktpædagog også med ved undersøgelsen for at hjælpe med at tolke beboerens reaktion i de forskellige situationer.

– Udover de traditionelle målinger af øjets fysiske tilstand, anvendte vi også en række utraditionelle ting som slik af forskellig farve og størrelse, legoklodser af forskellig farve og en pop up klovn. Men her skulle vi også passe på med tolkningen.

– Således reagerede en beboer slet ikke på



*En pop up klovn var en af de genstande, som blev brugt i forsøget på at måle synet hos Boesagers beboere.*

*Afdelingsleder Anita Jacobsen i værelset, der huser en blind beboer. Her er det vigtigt, at beboeren kan bruge sine andre sanser – for eksempel følesansen.*

# udviklingshæmmede

de slikprøver med lakrids, som vi anvendte. Men så kom vi i tanker om, at beboeren kun kunne lide chokolade. Så da vi skar chokolade ud i mindre stykker, fik vi den ønskede reaktion. I et andet tilfælde reagerede beboeren kun på gule ting. Men det mysterium blev opklaret, da man fandt ud af, at beboerens yndlingsfarve var gul.

## **Næsten halvdelen er synshandicappede**

Resultatet af synsundersøgelsen blev, at næsten halvdelen af de 23 beboere havde betydelig nedsat syn.

1 var blind (4 procent)

5 var stærkt svagtseende – under 10 procent synsevne (22 procent)

5 var moderat svagtseende – mellem 10 og 30 procent synsevne (22 procent)

2 havde lettere nedsat syn – over 30 procent synsevne (9 procent)

3 var tvivlsomme (13 procent)

5 havde ingen synsfejl (22 procent)

2 kunne ikke undersøges (8 procent)

Det er forholdsmæssigt flere end øjenlæge Mette Warburg fandt ved en tilsvarende undersøgelse i Nordjyllands Amt. Her havde 39 procent af de undersøgte væsentlig nedsat syn. Men her var popula-

tionen også større – nemlig 1000. Begge undersøgelser bekræfter dog, at udviklingshæmmede har flere synshandicap end resten af befolkningen.

– Vi har nok haft en tendens til at overse synshandicap hos beboerne og troet, at synsproblemerne skyldes en forværring af andre handicaps, siger Pernille Mikkelsen, der er afdelingsleder på en af de tre bo-grupper, Bosager er opdelt i.

– Nu hvor vi kender synshandicappet hos hver enkelt beboer, kan man forsøge at korrigere synet ved hjælp af briller. Men det er ikke altid lige nemt. Mange af beboerne har svært ved at vænne sig til brillen og tager den af eller smider den væk. Vi har således flere gange oplevet, at en brille er havnet i græsslåmaskinen, fordi beboeren har smidt den på græsplænen.

## **Synsindtryk forvrænges**

Og det er måske ikke så mærkeligt, at mange synshandicappede beboere reagerer sådan. Lægevidenskabelige undersøgelser viser nemlig, at hvis man pludselig korrigerer et livslangt synshandicap, kan det på det nærmeste medføre et chok hos den udviklingshæmmede.

Den verden de nu kan se virker forvræn-

get og skræmmende. Nogle ting virker pludselig meget større – andre virker mindre. Vægge og gulve krummer på en anden måde.

– Via brillerne har vi kunnet få nogle af boerne til at se, men det er langt fra i alle tilfælde, at de bryder sig om det, de ser, siger Pernille Mikkelsen.

– Men i andre tilfælde er synshandicappet ikke større end at beboeren godt kan få noget positivt ud af at bruge brillen. Den pædagogiske udfordring bliver så at vænne beboeren til brillen. Måske starte med en svagere 10 kroners brille og så gradvist skifte dem ud, indtil man har nået den rette styrke.

– For beboeren får jo ikke mere i tilskud end andre mennesker. Så det er jo begrænset, hvor mange tusinde kroners briller, de har råd til skal ende i plæneklipperen, konstaterer Pernille Mikkelsen.

– Men det afgørende er selvfølgelig også, at beboerne selv føler, at de kan profitere af brillen. Ellers hjælper det ikke. Hvis en beboer godt kan lide at køre i bus og følge med i, hvad der sker på turen, kan det jo være en motivation til at bruge brillen. Eller hvis beboeren godt kan lide at se fjernsyn.

*Daglig leder Annette Andersen betragter nogle af de remedier, der indgår i synstesten af Bosagers beboere.*

Hos nogle af beboerne er der imidlertid tale om, at de har det, der kaldes en cortical synsnedsettelse. Det vil sige, at de har en hjerneskade, der bevirker, at de ikke kan udnytte det, de ser. At de er funktionelt blinde.

- I disse tilfælde er det en pædagogisk opgave for os at udvikle beboerens øvrige sanser. Hidtil har man forsøgt at lære mange udviklingshæmmede færdigheder via synet. Og det har jo vist sig ikke at have været muligt i mange tilfælde. Derfor er det en opgave at udvikle de øvrige sanser - for eksempel følesansen.

### **Lys og indretning skal være rigtig**

Efter at man har fået afdækket de enkelte beboeres synsevne, er der en række forhold i beboernes hverdag, som personalet er blevet mere opmærksom på.

- Vi har således fundet ud af, at vi skal være meget opmærksomme på lysforhold, møblering og indretning af de områder, hvor beboerne færdes og opholder sig, siger Anita Jacobsen, der også afdelingsleder i en bogruppe.

- Traditionel dansk hygge med stearinlys og dæmpet belysning er ofte ubehageligt for mennesker med synshandicap. Derfor skal vi også tage hensyn til de mønstre, vi bruger i for eksempel gulvtæpperne.

- Nogle af de synshandicappede beboere tror, at der er trapper eller niveauforskelle



## **Når der pludselig vendes op og ned på en**

Den britiske øjenlæge J.M. Woodhouse, Cardiff specialklinik for synsundersøgelser, har rammende beskrevet den situation, som synshandicappede kommer ud for, hvis de efter en livslang synsnedsettelse pludselig får korrigeret deres syn:

„Hvor uklart verden end fremstår for en person med et brillebehov, som ikke er korrigeret, så er det en kendt verden - specielt hvis vi har at gøre med en voksen person, som er vokset op og altid har set verden på den måde.

Hvis man pludselig giver en sådan person et klart billede - som vi formoder er bedre - giver vi også vedkommende en helt anden verden. Måske kan vedkommende i begyndelsen slet ikke forstå synsindtryk-

ne i denne nye verden, som måske opfattes skræmmende.

Når vi i almindelighed skal beslutte, om en person vil kunne få hjælp af en brille eller ej, er det vigtigste spørgsmål ikke brillernes forvrængning eller forstørrelse. De af os som bærer briller, vænner os til disse ting i løbet af en uge eller to, når vi begynder at bære briller, eller når vi får ændret vores brillestyrke hen ad vejen. Vi kender alle den lidt underlige fornemmelse, når vi tager nye briller på.

Men netop fordi de fleste af os begynder at bære briller, der kan korrigerer for bygningsfejl på et tidspunkt, hvor vores synsdefekt er lille og herefter skifter briller hen ad vejen for at holde trit med en tiltagende

defekt, oplever vi ikke disse forbigående forvrængninger som overvældende.

Hvis man derimod pludselig korrigerer en stor brydningsfejl, vil forvrængningen føles modbydelig.

Hele verden ændrer form med gulve, der skrâner, samt døre og vægge, der krummer sig. Og da nogle ting pludselig synes meget større og andre ting meget mindre, bliver det næsten umuligt at bedømme afstande.

Men det som næsten er værre er, at disse forvrængninger og forstørrelser varierer afhængigt af, hvilken del af brillen man kigger igennem. Enhver bevægelse med hovedet eller øjenbevægelse betyder, at ens omgivelser opfører sig helt uventet...

Undersøgelser fra 1960'erne om menne-

i gulvet, hvis vi bruger meget spraglede tæpper med striber og forskellige farvebaner. Nu hvor vi kender den enkelte beboers syn, har vi også fundet ud af, at vi skal dække bord på en anden måde og være opmærksomme på, hvordan vi serverer maden.

- Nogle af beboerne har deres syn ude i en af siderne. Her kan det ikke nytte noget at stille maden lige foran dem. Mange af disse beboere har også uhyre vanskeligt ved at lære at spise med gaffel eller ske. Og det har skabt mange frustrationer og konflikter at forsøge at lære dem det.

- Derimod kan disse beboere bedre „se“ med fingrene. Det betyder, at nogle af dem også kan spise med fingrene. Men at spise med fingrene er ikke noget alle kan. Nogen kan lære eller genlære det, og det har stor betydning for det enkelte menneske, at det selv kan bestemme, hvad og hvor meget det putter i munden.

- Nogle har syntes, at det er uæstetisk at spise med fingrene og har i stedet madet disse beboere med ske. Men hvorfor ikke lade dem spise med fingrene, når nu det er en sans, de kan bruge?

- Nu hvor vi har fået større forståelse for, hvad beboerne kan og ikke kan, har vi fået mulighed for at udvikle det de kan. Det har gjort beboerne mere rolige og tilfredse og dermed skabt en mere harmonisk hverdag for os alle, fastslår Anita Jacobsen.

### Har skaffet sig viden

- Vores målsætning for arbejdet på Bosager er hele tiden at videreudvikle det pædagogiske arbejde til gavn for vores beboeres trivsel og udvikling, siger daglig leder Annette Andersen.

- Derfor har vi også måttet skaffe os bed-

re viden om, om hvordan blindhed og synshandicap påvirker mennesker. Så vi sendte to medarbejdere - herunder Pernille Mikkelsen - på et tre ugers modul på Institut for Blinde og Svagtseende i Hellerup. Desuden har vi været på flere studie-ture og haft kursusdage her på Bosager.

Personalet har blandt andet haft besøg af blindpædagogen Lilli Nielsen, der har arbejdet med handicappede børn i en menneskealder. Lilli Nielsens pointe er, at når man arbejder med handicappede inklusive synshandicappede, er det vigtigt at kende det normale barns udvikling for derved at se, hvilken betydning det har for det handicappede barn. Hun betoner vigtigheden af, at barnet diagnosticeres tidligt, og at man dermed får mulighed for at yde den rigtige hjælp og vejledning for at kompensere for handicapet.

- En del beboere har hjerneskader, der bevirker, at de har en mental udvikling, der svarer til et toårig barns. Andre er udviklingsmæssigt svarende til en seks måneders baby, men har mange års erfaring. Derfor er det naturligvis vigtigt for os at vide, hvordan et synshandicap indvirker på mennesker, der har en udvikling svarende til denne alder, siger Annette Andersen.

For at kunne udvikle arbejde inden for en blindpædagogisk referenceramme har Bosager haft to medarbejdere på mobility-kursus, samtidig med at nogle af medarbejderne er i gang med Den Nationale Grunduddannelse i Døvblinde regi (NGU).

Ved screeninger for synsproblemer på landsplan viste det sig nemlig, at nogle beboere også havde høreprøblemer og to beboere var faktisk døvblinde.

kl@sl.dk

## tåget men kendt verden

skers tilpasning til forvrængning fandt, at mennesker kun kunne tilpasse sig, hvis de kunne lave en aktiv og planlagt øje-håndkoordineret bevægelse med briller på.

I ét eksperiment kunne man konstatere, at de mennesker, der ikke fik mulighed for at bruge begge hænder selvstændigt, eller som blev skubbet rundt i kørestol, aldrig vænnede sig til brillerne.

De patienter som vi ser i vores specielle klinik for handicappede personer, som har svære fysiske funktionsnedsættelser, vil nok finde det umuligt at tilpasse sig de synsmæssige forvrængninger, som deres briller giver dem.

For at prøve at klare nogle af disse problemer, starter vi for det meste med at give

patienten en mindre korrektion. Det betyder, at vi korrigerer noget af deres brydningsfejl og så, når personen har vænnet sig til de briller, forøger vi brilleklassens styrke lidt ad gangen over flere måneder eller måske år.

På denne måde prøver vi gradvist at åbne personens visuelle verden stille og roligt og altid i personens eget tempo."

*Kilde: Pædagogisk udviklingsarbejde med blinde og svagtseende. Rapport 1 af 3 år 2002. Bosager. Sønderjyllands Amt.*

## Landsdækkende indsats

Projektet på Bosager er led i en landsdækkende indsats på amtsplan, der skal styrke indsatsen for voksne udviklingshæmmede med synsnedsættelser - herunder at udvikle netværk og forbedre efteruddannelsen af medarbejderne.

Det er Udviklingscenter for Specialrådgivning, der er kommet med konkrete bud på, hvor amterne kan styrke indsatsen for voksne udviklingshæmmede med synsnedsættelser. Det drejer sig om fire hovedopgaver:

- Øget viden hos øjenlæger og optikere
- Formidling af vejledende kriterier for henvisning til øjenlæger og optikere
- Synskontrol og videregivelse af synsoplysninger
- Styrkelse af den særlige specialpædagogiske indsats

Amterne har ansvaret for de tre første punkter, mens der til løsning af den specialpædagogiske indsats er etableret et landsdækkende netværk med ansættelse af en landsdækkende netværkskoordinator og en uddannelseskoordinator.

### Netværkskoordinator

Mie Karleby

har base i

Blindenetværket i Københavns Amt

Bank Mikkelsensvej 10

2820 Gentofte

Telefon 3957 3693

E-mail: miekar@psf.kbhamt.dk

### Uddannelseskoordinator

Inger Lundsten

har base i

Synsinstituttet i Nordjyllands Amt

Sofiedalsvej 92 A

9200 Aalborg V

Telefon 9634 2451

E-mail: syn.inger@nja.dk

# Studerende er stadig billig arbejdskraft

**Lønnen bevares for pædagogstuderende i praktik. I stedet vil undervisningsministeren skrive ind i loven, at fagligheden skal styrkes. SL anbefaler, at reformen af uddannelsen helt bliver skrottet, men den ser ud til at kunne samle et flertal**

**Af Bille Sterll**  
**Foto: Vibeke Toft**

De pædagogstuderende kommer til at fortsætte som billig arbejdskraft også efter den forventede reform af pædagoguddannelsen.

Undervisningsminister Ulla Tørnæs (V) kunne ikke få kommunerne til at betale regningen for de studerendes SU. Så det lovforslag om en reform af pædagoguddannelsen, Folketinget nu skal forhandle på plads, holder fast i den lønnede praktik. I stedet vil ministeren styrke fagligheden gennem bemærkningerne til loven.

Dermed er den lovede reform af pædagoguddannelsen så godt som forsvundet, mener SL's næstformand Mogens Seider:

– Lovforslaget har svært ved at leve op til, at uddannelsen er en professionsbachelor. En uddannelse på tre et halvt år med så stor en arbejdsorienteret praktik kommer til at hænge med røven i vandkorpen. Læringsaspektet bliver for lavt til, at man kan kalde det en professionsbachelor. Jeg så allerhelst, at lovforslaget blev sparket helt ud af stadion. Så må vi vente på, at politikerne tager reformen alvorligt, siger han.

I sin redegørelse i foråret lagde undervisningsministeren op til, at de studerende fremover skulle have bedre mulighed for at være netop studerende og sætte uddannelsen i centrum. Derfor skulle de have SU under praktik.

Undervisningsminister Ulla Tørnæs forklarer kovendingen med, at hun har fundet ud af, at hun kan nå sine politiske mål uden at betale for dem. Løsningen er gan-



*– Jeg så allerhelst, at lovforslaget blev sparket helt ud af stadion. Så må vi vente på, at politikerne tager reformen alvorligt, siger SL's næstformand Mogens Seider.*

ske enkelt at skrive ind i bemærkningerne til loven, at de studerendes faglighed skal styrkes.

## Studerende skal føre dagbog

Ministeren forestiller sig blandt andet, at en særlig logbog kan udbygge kontakten mellem seminariet og praktikstedet. Det har SL's næstformand ikke de store forventninger til.

– Hvad skal forskellene mellem de forskellige praktikperioder være? Hvordan ser man, om der er en faglig udvikling? Det får man ikke opfyldt ved at føre dagbog. Man kan skrive alt ind i loven, men hvis ikke ressourcerne er der, nytter det ikke. Man laver ikke virkeligheden om ved at sætte sig til et tastatur, mener Mogens Seider.

Regeringens faste støtteparti, Dansk Fol-

keparti, har tidligere talt for SU-praktik. Men partiets uddannelsespolitiske ordfører Louise Frevert forhandler gerne videre om reformen, selvom SU-delen nu er ude.

– Det primære for mig er mere faglighed og specialisering. Så kommer praktikken i anden række. Det havde da været rart, om vi havde fået den på plads, og jeg synes da, Ulla Tørnæs bør gå ud og finde de penge. Det er en uheldig og utroværdig udmelding først at gå ud og sige, at praktikken skal SU-finansieres og bagefter sige, at hun ikke kan finde pengene, mener Louise Frevert.

Dermed ser det stadig ud til, at undervisningsministeren kan samle et smalt flertal bag reformen af landets største mellem-lange videregående uddannelse. Men Dansk Folkeparti vil ikke lade sig nøje med ministerens ambitioner for fagligheden.

– Det er ikke tilstrækkeligt at styrke fagligheden med et par bemærkninger i loven. Og en logbog giver jeg ikke meget for. Der skal sættes mål og resultatstyring op for, hvad de studerende skal nå i praktikken. Sådant at de ikke – hvis jeg skal bruge et udtryk, jeg ikke bryder mig om – bliver billig arbejdskraft. De er arbejdskraft på en arbejdsplads, men den er også en praktikplads. Selvfølgelig kan man stille krav og kriterier op for, hvad de skal nå i praktikken, siger Louise Frevert.

## Lav makværket om

Et sted mellem 200 og 300 millioner kroner om året. Det er prisen for give praktikanter SU. Et beløb, som undervisningsministeren havde håbet at hente i kommunernes pengekasse. Argumentet var blandt andet, at kommunerne jo ville spare pengene til praktikanternes løn.

Her sagde Kommunernes Landsforening nej.

Kommunerne havde ikke lyst til at stå med færre penge og færre medarbejdere, når de studerende ikke længere talte med i normeringerne. Og så var der ikke mere at forhandle om.

Undervisningsministeren har gjort det

- Det primære for mig er mere faglighed og specialisering. Så kommer praktikken i anden række. Det havde da været rart, om vi havde fået den på plads, og jeg synes da, Ulla Tørnæs bør gå ud og finde de penge. Det er en uheldig og utroværdig udmelding først at gå ud og sige, at praktikken skal SU-finansieres og bagefter sige, at hun ikke kan finde pengene.

Louise Frevert, uddannelsespolitisk ordfører, Dansk Folkeparti

klart, at hendes reform ikke må koste noget. Tilsyneladende har hun selv helt opgivet at finde pengene på finansloven.

Og her skal hverken ministeren eller de pædagogstuderende regne med, at Dansk Folkeparti vil give en hånd.

- Det er ikke vores opgave at finde pen-

gene. Det må være Ulla Tørnæs', lyder det fra Louise Frevert.

SL opfordrer til, at politikerne alligevel finder de penge, der kan sikre praktik på SU.

- Det forslag, der nu er kommet, kan man slet ikke kalde en reform. Hvis det bli-

ver gennemført med et smalt flertal, håber jeg, der kommer andre til magten, som laver det makværk om. Vi kan ikke være andet bekendt, siger Mogens Seider.

Hvert år er omkring 9.000 pædagogstuderende ude i et halvt års praktik.

bis@sl.dk

## Undervisningsminister Ulla Tørnæs:

# En logbog er lige så godt som SU

*Oprindeligt talte du for SU under praktikken. Hvad har fået dig til at ændre holdning?*

- Jeg har forhandlet med KL, og det er gået op for mig, at KL mener, det koster penge at ændre praktikken. KL ville have et tre-cifret millionbeløb, og det har jeg ikke villet betale. Det skal ses i det lys, at vi kan nå de samme uddannelsespolitiske mål for praktikken uden at skulle konvertere løn til SU. Jeg har ikke tidligere været opmærksom på, at det var en mulighed.

*Hvordan vil du så nå de mål?*

- Det, jeg lægger op til, er, at vi i loven beskriver, hvad praktikken skal indeholde. For eksempel kan de studerende arbejde med en logbog, som sikrer en tæt kontakt mellem uddannelses- og praktikstedet.

*Hvilken gevinst vil sådan en logbog give?*

- Det kan give den gevinst, at man følger den enkelte studerende tættere. Vi skal nu skitsere i loven, hvilke mål, praktikken skal opnå. Jeg ville ikke betale et trecifret millionbeløb for at nå det af den anden vej.

*Tidligere på året foreslog du selv SU-finansieret praktik, hvorfor går du nu den modsatte vej?*

- Jeg foreslog i redegørelsen et SU-finansieret praktikforløb, men en redegørelse er ikke det samme som et lovforslag. Et af de punkter, jeg slog meget på dengang var, at det skulle drøftes med KL. Og KL har stået meget stejlt på at forlange et trecifret millionbeløb.

*Hvorfor har du ikke sikret dig pengene på finansloven?*



Studerende og elever samledes i en stor demonstration foran Christiansborg den 5. oktober i protest mod nedskæringerne på uddannelsesområdet. Undervisningsminister Ulla Tørnæs (V) skældte de demonstrerende ud for at bruge forkerte tal.

(Foto: Jens Nørgaard Larsen/Scanpix)

- Fordi jeg har indset, at jeg har mulighed for at nå de uddannelsespolitiske mål, vi har for uddannelsen uden SU i praktiktiden. Derfor har jeg valgt en anden vej.

*Havde du regnet med, at KL ville betale?*

- Jeg er overrasket over, at KL stod så fast på at der var tale om et trecifret millionbe-

løb. Det synes jeg var meget voldsomt. Når jeg kunne nå mine politiske mål af anden vej, ville det være dyrt købt.

- På sundhedsuddannelserne kunne det jo godt lade sig gøre, så det kom bag på mig at KL stod så fast, som de gjorde.

bis

# Det skal de snakke om i Nyborg



Der skal nok blive diskuteret på kongressen, ingen tvivl om det. Men i modsætning til de seneste kongresser, så har SL's 12. ordinære kongres – der finder sted på Nyborg Strand 8.-11. november – ikke noget decideret kongrestema. Der skal ikke udstikkes nogen ny politisk kurs – den ligger fast efter vedtagelserne på de foregående kongresser.

Men rammerne for det socialpædagogiske arbejde ændrer sig drastisk i disse år, og derfor har hovedbestyrelsen besluttet, at kongressen på andendagen, tirsdag den 9. november, skal diskutere udviklingen inden for tre områder, der er afgørende for SL og det socialpædagogiske arbejde. Diskussionen på kongressen skal munde ud i et arbejdsblad, som hovedbestyrelsen kan bruge som retningslinier i de kommende års politiske arbejde.

De tre områder, der skal diskuteres, er omfattende, og de hænger selvfølgelig tæt sammen:

For det første handler det om **socialpolitikken** og de love, der er **grundlaget for socialpædagogernes arbejde**.

For det andet drejer det sig om den **strukturereform**, der kommer til at ændre **rammerne for arbejdet**.

Og for det tredje skal de delegerede se på, hvordan socialpædagogerne kan sikre sig den **viden**, der skal til for at **fastholde og udbygge fagets position**.

For at have et fælles grundlag at diskutere på, har SL's socialfaglige afdeling lavet et baggrundsmateriale, som alle delegerede har fået tilsendt. Det er delt op i tre afsnit, der hver beskæftiger sig med ét af de ovenstående områder.

For at alle medlemmer skal kunne snakke med, præsenterer *Socialpædagogen* her hovedpunkterne i materialet.

Skulle det give blod på tanden efter at vide mere, så kan hele baggrundsmaterialet downloades fra kongressens hjemmeside, som du finder på [www.sl.dk](http://www.sl.dk).

*Red.*

## Ved vi, hvad vi kan?

**SL's medlemmer vil gerne dokumentere deres arbejde og have mere uddannelse, og SL må kaste sig ud i kampen om viden, hvis socialpædagogerne ikke skal komme i klemme i de sociale omkalfatringer**

**Af Jens Nielsen**

SL's medlemmer vil gerne være med til at dokumentere deres arbejde, og de vil gerne måle effekten af deres indsats. Og mange af dem vil gerne lære mere og efter- og videreuddanne sig, og mange er villige til selv at betale for det.

På den måde er de på papiret alle arbejds-

giveres drøm, for rundt omkring i amterne og kommunerne er der i disse år ikke noget bedre end dokumentation, resultat- og effektmåling.

Men socialpædagogerne ved godt, at de ikke er særligt gode til at 'bevise' værdien af deres indsats. Og det med efteruddannelsen, ja, det er der altså ikke lige råd til ude i de skattestop-ramte kommuner. Og så må privatøkonomien træde til, hvis far eller mor skal have den diplomuddannelse.

På den måde er socialpædagogerne og faget fanget i et paradoks, hvor det er svært – både for den enkelte og for socialpædagogerne som faggruppe at få dagligdagens erfaringer forvandlet til viden og teori, der kan bruges af andre.

Men netop denne oversættelse – fra praksis til ny teoretisk viden og faglig udvikling –



er afgørende, hvis socialpædagogerne skal bevare og udbygge deres position. Uden en klar markering af den socialpædagogiske viden kan faget komme slemt i klemme i de kommende års omkalfatringer på det sociale område. Og her har SL som faglig organisation en meget vigtig rolle:

- SL's opgave er i høj grad at vise, hvordan man får tingene til at hænge sammen; hvordan sammenhængen er mellem fagets udvikling, systematisk kompetenceudvikling, planlægning af uddannelserne og dokumentation og formidling af det socialpædagogiske arbejde, siger Torsten Erlandsen, der er uddannelsespolitisk konsulent i SL.

### **Enestående – men på tynd is**

Forud for kongressens temadag har han været med til pege på de centrale dilemmaer, der er, når det handler om den viden, som skal være grundlaget for den faglige udvikling – og det handler blandt andet om socialpædagogernes opfattelse af sig selv som fagpersoner og om den manglende evne til at dokumentere:

- Der har været en selvforståelse blandt socialpædagoger af, at vi er noget helt for os selv. Vi ser os selv som pionerer, der klarer det, andre ikke kan klare, og vi har derfor en ideologisk og meget positiv beskrivelse af os selv, mener Torsten Erlandsen.

Når det handler om evnen til at dokumentere, handler det også om noget historisk:

- Socialpædagoger lærer ikke at beskrive deres arbejde på skrift – den socialpædagogiske tradition er mundtlig, siger Torsten Erlandsen.

Han peger på, at SL-medlemmerne gerne vil måle effekten af deres arbejde, men de har ofte ikke meget at gå ud fra:

- Det er påfaldende, at vidensgrundlaget for mange, ja, nærmest de fleste socialpædagogiske foranstaltninger og aktiviteter er meget tyndt. Ofte hviler begrundel-

serne mere på tro end på viden. Det gælder både på gulvniveau – hvor socialpædagogerne arbejder – men det gælder også på det politiske niveau, hvor politikere og forvaltning udstikker rammer for hvilke og hvordan sociale problemer skal løses, siger Torsten Erlandsen.

Når der ikke er et fagligt forankret udgangspunkt for arbejdet, kommer den enkelte socialpædagogs holdninger derfor meget let til at blive et bærende element i fagligheden. Og det er igen med til at svække betingelserne for vidensdeling, mener han.

### **Har SL mistet kontakten?**

At der er behov for konstant faglig udvikling – for den enkelte og faggruppen som helhed – er Torsten Erlandsen ikke i tvivl om. På det område halter socialpædagogerne efter andre faggrupper:

- Vi skal overveje, om ikke en højere specialisering skal være et krav til uddannelsen, eller om vi skal føre det ind som et krav i overenskomsten, at man skal efteruddannes løbende. Her ligger vi jo langt bagefter for eksempel sygeplejerskerne. En narkosesygeplejerske ville jo aldrig drømme om at arbejde med narkose uden at have fået en efteruddannelse og en specialisering på det felt, siger han.

- Socialpædagoger påtager sig uden at muge selv de største udfordringer uden at stille modkrav om uddannelse, kompetenceudvikling og så videre, konstaterer han.

Men rigtig mange socialpædagoger er indstillet på at tilegne sig mere viden. Halvdelen af de studerende på de pædagogiske diplomuddannelser betaler for eksempel selv deres uddannelser. Det skal SL selvfølgelig rose dem for – men det er ikke udelukkende noget entydigt sundhedstegn, mener Torsten Erlandsen:

- På en måde er det jo foruroligende, at så mange selv er parate til at betale for deres diplomuddannelse. At der er så mange

familier, hvor det er helt ok at sige, 'ja, nu er der ingen ferie det næste års tid, for far eller mor skal efteruddannes'. Betaler de selv, fordi arbejdspladsen ikke vil eller ikke har råd, eller betaler de selv, fordi de ser det som deres eget projekt? Det ved vi faktisk ikke, og derfor må SL spørge sig selv, om vi er ved at miste kontakten til de medlemmer, der føler behovet for efteruddannelse så meget, at de er klar til at yde den slags ofre.

### **Kampen om viden**

*Men skal SL da arbejde hen imod at være en vidensorganisation?*

- SL er en fagforening, som skal varetage medlemmernes interesse. Og det er også medlemmerne interesse, at faget socialpædagogik plejes og udvikles. Det er jo ikke alt det, der udgives for viden, der er dokumenteret viden. I dag ser vi en stigende kamp om at definere, hvad der er viden, så SL skal være skarper på vidensdelen. Vi skal gå mere direkte og hårdt ind i diskussionen om, hvad der er viden på det socialpædagogiske område, og SL skal arbejde politisk for, at forskningen sker på baggrund af de erfaringer, vores medlemmer har, mener Torsten Erlandsen.

Og det er også en opgave for den enkelte og for arbejdspladserne, påpeger han

- På landsplan må SL arbejde for vidensdeling, og på den enkelte arbejdsplads må man arbejde for, at vidensopsamling bliver en vedtaget proces – noget man gør som en naturlig del af arbejdet og som en del af en samlet indsats. Og når man som socialpædagog skal videreuddannes, så brug CVU'erne. På den måde kan man selv blive udviklet og samtidig sørge for, at der kommer noget respons – noget erfaring ude fra praksisverdenen – tilbage i uddannelsessystemet.

*jni@sl.dk*

# Vi skal svinge det tveæggede sværd

**Den socialpolitiske udvikling rummer masser af faldgruber med økonomi-tænkning og effekt-fiksering, men der er også muligheder for udvikling og en styrkelse af faget**

**Af Jens Nielsen**

Der er ingen, der er entydigt gode, der er flere direkte negative – og så er der dem, der rummer både farer og muligheder.

Sådan lyder den overordnede bedømmelse af de seks hovedtendenser i den aktuelle socialpolitik, som SL's socialfaglige afdeling har lavet til baggrundspapiret til temadagen på kongressen. Seks tendenser, der ikke peger i samme retning, men tværtimod trækker hver sin vej, og ofte sætter socialpædagogerne under det, der på nydansk hedder krydspres:

Der er den økonomiske tænkning med grundtakstmodellen og skattestoppet og de begrænsninger, det giver. Tankegangen er, at det sociale område og den social indsats kan styres helt ned i detaljen med politiske og økonomiske redskaber.

Der er udbredelsen af standarder, der sænkes ned over snart sagt alt socialt ar-

bejde, og som sikrer nogle minimums-standarder og en mulighed for at måle sit arbejde. Men som også risikerer at ende som laveste fællesnævner og færre tilbud til de svageste og sværest stillede.

Der er centraliseringen, som samler de mindre enheder i større – med den fordel, at det kan styrke de faglige miljøer på arbejdspladserne, og faren for, at det ender i stordrift og gen-institutionalisering.

Der er specialiseringen, der er udløst af den stadigt mere detaljerede viden og et stigende antal forskellige diagnoser, og som skærper kravene til socialpædagogernes faglige niveau og udvikling.

Der er kravet om nærhed i indsatsen, hvor hjælpen og støtten i individualiseringsens navn skal gives så tæt på borgeren som muligt.

Og så er der den stigende fokus på retssikkerheden, som øger kravet til brugerkontakten og ændrer nogle socialpædagogers arbejde i retning af være formidlere, bindeled mellem borgeren og systemet og garanter for at retfærdigheden sker fyldest.

## **Nye tider, nye alliancer**

– Det siger sig selv, at de forskellige socialpædagogiske arbejdsområder mærker



tendenserne med forskellig styrke, men sammen udgør de udfordringerne, som SL og medlemmerne står over for i de kommende år, siger Vagn Michelsen, leder af socialfaglig afdeling i SL. Og i forvejen er der rokket ved hele fundamentet for faget, mener han:

– Overordnet kan man sige, at magten er ved at blive taget fra professionerne. Mens velfærdssamfundet blev udviklet, var der en alliance mellem socialpædagogerne som faggruppe og brugerne – det var sådan en front i forhold til beslutningstagerne. Nu er det politikerne, der har allieret sig med brugerne, mens vi som socialpædagoger hele tiden skal bevise vores værd. Og det er ikke kun os – selv overlægerne i deres hvide kitler har mistet magt til embedsmændene.

*Men gør summen af tendenser og forvirringen af signalerne ikke, at det bliver umuligt eller i hvert fald meget svært for SL at tale med én stemme?*

– Det er klart, at der skal kæmpes på flere fronter, fordi der både er farer og muligheder. Der er ikke tvivl om, at evalueringer og effektmålinger, og hvad det nu hedder, er et nyt styringsredskab, som kan bruges mod os – men vi må selv bruge det som en mulighed for at opnå faglig udvikling og styrke det socialpædagogiske arbejde ved at spille med og bevise, at vores indsats både nytter og virker, siger Vagn Michelsen.

*Er det ikke at lege med et tveægget sværd?*

– Det kan du sige, men vi hjælper os selv ved at tale med på politikernes sprog, og vi kommer ikke uden om at overtage en del af den retorik, forvaltningerne bruger.

### **Dobbeltblikket**

*Men hvad er SL's rolle så? Hvordan skal socialpædagogerne undgå selv at blive ramt af sværdet?*

Vagn Michelsen mener, at SL skal presse på og være med til at skabe de sammenhænge, som kan samle den socialpædagogiske viden og forskning – dels fordi det er dumt at opfinde den dybe tallerken mange

gange, dels fordi en stærkere vidensopsamling kan være med til at befæste faget og socialpædagogernes position i det socialpolitiske landskab.

– Den sidste medlemsundersøgelse viste, at medlemmerne efterlyser en autoritet, som kan forankre den socialpædagogiske viden. På seminarierne bildte vi os i gamle dage ind, at det var os, der var den instans – det siger medlemmerne nu, at det ikke var..., smiler han.

Som et eksempel på den slags arbejde peger Vagn Michelsen på den kvalitetsdatabase, som SL er i gang med at opbygge sammen med DKK og Amtsrådsforeningen – en database over kvalitetsudviklingsprojekter rundt omkring:

– Det kan synliggøre projekterne, det giver god reklame og gør det muligt at lære af hinandens succeser og fejl.

Også strukturreformen giver nogle muligheder, som SL skal satse på – for eksempel gennem kraftcenter-tankegangen:

– Selvom kommunalreformen bestemt rummer risiko for økonomisering, så rummer den også muligheder. Jeg tror på opbygningen af kraftcentre, og at der kan skabes større kommunal fokus på værdien af vidensopsamling, når de nye, større kommuner får ansvaret for socialpædagogiske opgaver. Og det kan give muligheder for at udvikle nye socialpædagogiske opgaver, mener Vagn Michelsen.

Men det kræver så også, at socialpædagogerne ikke selv stirrer sig blinde på specialiseringen:

– Vi skal hele tiden have et dobbeltblik for indsatsen. Varen skal sælges på, at vi er gode til at levere det specielle, men vi skal hele tiden understrege, at specialindsatsen er et redskab til – hvis det er overhovedet er muligt – at bringe borgeren tilbage i normalsystemet. Vi skal så at sige stå ovre i det specielle og have blikket rettet mod det normale, siger Vagn Michelsen.

*jni@sl.dk*

## **Næsten som at være der selv**

Hvis du ikke er med på kongressen, men gerne vil følge med i debatten, afstemningerne og de delegeredes gøremål og laden, så brug SL's hjemmeside, [www.sl.dk](http://www.sl.dk).

Her finder du linket til den særlige kongres-hjemmeside, der sørger for baggrund og opvarmning, inden det går løs, og for aktuelle reportager, mens kongressen står på.

På kongres-siden finder du programmet for de fire dage. Her præsenteres FU-kandidaterne, der vil være aktuelle historier og kommentarer, der er relevante for kongressen, og på kongres-siden finder du også det baggrundsmateriale, som alle de delegerede har fået tilsendt og diskuterer ud fra. Det kan læses på siden eller downloades og printes ud.

I tiden op til kongressen vil en håndfuld SL-medlemmer – som inspiration til såvel diskussion med kollegerne og egen tankevirksomhed – gennem filmede interview-indslag give deres personlige syn på kongressens hovedtemaer.

Under kongressen kan du på [www.sl.dk](http://www.sl.dk) via levende billeder, radioindslag og skrevne nyheder og baggrundsartikler følge med i udviklingen og diskussionerne. Du kan både læse, se og høre uddrag af taler, interviews med delegerede, kommentarer til debatten og få overblik over de beslutninger, kongressen træffer.

Det bliver næsten som at være der selv...

*jni*

# Vanskelig navigation i en strukturel brydningstid

Når strukturreformen træder i kraft den 1. januar 2007, vil en stor del af de sociale institutioner få nye ejere og socialpædagogerne dermed nye arbejdsgivere. Det skaber store krav til synliggørelse af det socialpædagogiske arbejdsområde over for offentligheden og de nye beslutningstagere

## Af Kurt Ladefoged

Det social område har allerede gennem længere tid været præget af økonomitænkning og omstrukturering. Denne tendens er på det seneste blevet kraftig forstærket. Med strukturreformen vil der samtidig blive lagt op til en øget afpolitisering, fordi større kommuner, store regioner og statslig overtagelse af flere opgaver – som for eksempel gymnasiene – bringer borgerne endnu længere væk fra politikerne.

Det kan føre til et øget embedsstyre, som ikke så let lader sig påvirke af borgernes ønsker.

De nye tendenser vil få stor betydning for de socialpædagogiske arbejdspladser på en række punkter, som angår:

- Faget
- Fagets udførelse
- Fastholdelse og videreudvikling af faglige miljøer
- Aftalemæssige vilkår
- Samspelet mellem det aftalemæssige og det personalepolitiske
- Tilrettelæggelse af arbejdet
- Organisering i „nye“ ansættelses- og arbejdsforhold

– De nye tendenser medfører ikke mindst et meget stort behov for at synliggøre det socialpædagogiske arbejdsområde. Det der foregår på området er i vidt omfang en stor hemmelighed for offentlighed og beslutningstagere, heder det i det baggrundsmateriale, der udsendt til de kongresdelegerede, og som skal diskuteres i en af temagrupperne på den faglige dag.

Det har vist sig, at ukendskab til det socialpædagogiske arbejdsområde har været et stort problem i forbindelse med de politiske diskussioner, der har fundet sted under strukturreformens tilblivelse.

## Store udfordringer

Derfor bliver det en stor udfordring for både SL centralt og lokalt, samt for socialpædagogerne på arbejdspladserne at synliggøre faget og på alle områder navigere sikkert igennem de omfattende strukturelle omvæltninger.

Der er endnu mange løse ender i strukturreformen. Og selv om de socialpædagogiske institutioner og tilbud som udgangspunkt bevares intakte, kan der også opstå problemer – eller udfordringer undervejs. Således vil de nydannede



## OK 05

## Rolig start på SL's forhandlinger

SL startede den 18. oktober sine direkte forhandlingerne om overenskomstkravene med de amtslige og kommunale arbejdsgivere. Forhandlingerne er startet under „den omvendte model“, hvor organisationerne selv forhandler sine egne krav, uden at den overordnede økonomiske ramme er fastlagt.

Derfor skete der heller ikke afgørende gennembrud ved første forhandling. Det helt centrale spørgsmål om Ny Løn – det vil sige SL's krav om en ny model for den fremtidige lokale løndannelse, kunne arbejdsgiverne ikke tage stilling til endnu.

Arbejdsgiverne vil have overstået første forhandlingsrunde med organisationerne, før de er parate til realitetsdrøftelser. Så parterne nøjedes med at udveksle krav, og der blev nedsat arbejdsgrupper, der blandt andet skal arbejde med:

- SL's krav om forbedring af de arbejdstidsbestemte tillæg.
  - Beregning af omkostninger ved forskellige modeller for omklassificeringer. Desuden skal gruppen analysere, hvad der gik galt ved OK 02, der endte i en voldgiftssag, samt komme med forslag til, hvordan lignende fortolkningstvister om udmøntning af resultatet undgås i fremtiden.
- Fra arbejdsgiversiden blev der også fremsat et krav fra Kommunernes Landsforening om en selvstændig lederoverenskomst på det pædagogiske område i kommunerne omfattende FOA's, BUPL's og SL's ledergrupper. SL's næste forhandlinger foregår den 12. november, mens KTO først træder ind i forhandlingerne den 3. december.
- Forberedelserne til overenskomstforhandlingerne kan følges på [www.sl.dk](http://www.sl.dk) under OK 05

kl

forvaltninger i de nye kommuner og regioner i de nærmeste år været travlt beskæftiget med at komme på plads – organisatorisk, kulturelt og så videre. Her er det vigtigt, at det socialpædagogiske arbejdsområde markerer sig og sætter sine fingeraftryk.

På det socialpædagogiske arbejdsområde bliver det en stor opgave at bevare og udvikle de specialiserede faglige fællesskaber. De fleste af disse opgaver løses i dag i amterne. Men med de nye større kommuner, kan det tænkes, at nogle af opgaverne overgår til andre organisationsformer – for eksempel kommunale samarbejder, selvejende institutioner eller sågar til private firmaer.

Ifølge strukturaftalen skal regionerne som udgangspunkt overtage de fleste specialiserede sociale opgaver. Men regionerne har ikke selvstændig økonomi. Det vil sige, at regionerne skal sælge deres tilbud til kommunerne, som man så må håbe vil betale, hvad det koster. Men måske finder kommunerne på noget andet. Og hvordan bevarer man så den faglige ekspertise. Det bliver en stor udfordring for SL's medlemmer.

Derfor er det også her meget vigtigt at synliggøre det specialiserede område, så de nye beslutningstagere forstår, hvad opgaven handler om.

### Nye lokale kontakter

I dag kan SL's amtskredse koncentrere sig om at holde kontakt til politikere og forvaltning inden for et afgrænset geografisk område. I den nye struktur bliver regionerne så store, at de kommende regionspolitikere skal dække et område fra Nyborg på Fyn til Havneby på Rømø og fra grænsen til Give i Midtjylland, når man for eksempel tager den nye syddanske region. Det samme skal den nye regionsforvaltning.

Samtidig skal der ydes indflydelse på de nye kommuner. Det bliver en virkelig udfordring for SL at skulle påvirke udviklingen af det socialpædagogiske område under disse betingelser.

At være medarbejder under en sådan omstrukturering er også noget af en udfordring, da de fleste må regne med at få nye arbejdsgivere, når kommuner slås sammen og amter bliver til regioner.

Fagretligt og ansættelsesretligt burde det ikke få nogen konsekvenser, idet lønmodtagerne har indgået kollektive overenskomster med Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen.

Med de nuværende områdebestemmelser i SL's overenskomster giver det ikke problemer. Men hvis kommunerne begynder at kombinere tilbuddene på en måde, som ikke er kendt i dag, kan der måske opstå organisationsmæssige grænseproblemer.

Derfor er det også vigtigt, at strukturreformen bliver set i et medarbejderperspektiv, så der kan sikres løbende og fyldestgørende information om konsekvenserne for de socialpædagogiske arbejdspladser.

kl@sl.dk

## Tvivel om evaluering

I forbindelse med kommunalreformen er der etableret et nationalt evalueringsinstitut, der løbende skal evaluere de nye kommuners indsats på det sociale område.

På den ene side er det fint med en sådan evaluering, fordi det kan give ny viden. På den anden side står det også klart, at formålet med evalueringsinstituttet er et forsøg på fra centralt hold at holde de nye kommuner i ørerne. KL har derfor også prøvet at trække tænderne ud på instituttet – dog uden held.

Til gengæld skyder regeringen sig selv i foden ved kun at afsætte få millioner – 5, 5 millioner kroner om året – til instituttet. For de penge får man ikke meget evaluering – hvilket instituttet da også selv har indrømmet.

# Med kærligheden på job

„Tilsvarende er forholdet mellem erfaring og forfremmelse totalt forvandlet. Vi er gået fra, at erfaring var den vigtigste begrundelse for forfremmelse, til at erfaring er noget, der påkalder sig mistænksomhed. Er man gennem lang erfaring blevet specialist, er man nok ikke længere så forandringsparat. Man kan, som det hedder i dag, blive 'erfaringsramt'.“

(Kærlighed og omstilling, Niels Åkerstrøm Andersen og Asmund W. Born)

Socialpædagoger oplever ligesom mange andre faggrupper i disse år, at forandring, udvikling, personlig udvikling og engagement er i højsædet. Det er en fordel på mange måder, fordi en arbejdsplads, der er domineret af et gammeldags hierarki ikke er særligt sjov eller motiverende. Men udviklingen har ulemper, som ligger gemt under en række positive formuleringer, fortæller professor Niels Åkerstrøm Andersen

**Af Lis Lyngbjerg Steffensen**  
**Foto: Vibeke Toft**

Larmen kommer nede fra enden af den lange gang, hvor Institut for politik, Filosofi og Ledelse holder til. Det lyder som håndværkere, der er i gang med renovering af Handelshøjskolen. Men det viser sig at være professor Niels Åkerstrøm Andersen, der er ved at tæve lektor Thyge Thygesen i bordfodbold. Og de er lige ved at være færdige, - det står 8-9 til professoren, som behørigt undskylder. Interviewet må lige vente.

- Og her ser du ledelse med kærlighed, smiler han selvironisk og hentyder til den bog, han har skrevet, hvor han argumenterer for, at man som leder og medarbejder efterhånden udvisker hierarkiet og lader helt andre ledelsesredskaber gælde.

Ingen problemer. Det er hidtil ikke videnskabeligt dokumenteret, at man tager skade af at lande fem minutter, inden man går i gang med at tale om det moderne arbejdslivs udfordringer.

Professor Niels Åkerstrøm Andersen vinder den sidste afgørende bold, og er klar til at fortælle. Han har skrevet bogen „Kærlighed og omstilling“, som beskriver, hvordan arbejdslivet siden 80'erne har fået en helt ny dimension, nemlig ord, begreber og argumenter, der er hentet fra kærlighedens sprog. Tidligere var diskussionen om arbejdet mere rendyrket hentet fra juraen og kontraktens område. Men det er ændret,

og det stiller medarbejdere og ledere i en helt ny og ukendt situation.

## **Jura, kald, kærlighed og profession**

- Socialpædagoger bruger ligesom mange andre faggrupper på social- og sundhedsområdet deres følelser og personlighed i arbejdet.

- Tidligere var det juraen, altså ansættelseskontrakten, lønforholdet og i nogle faggrupper kaldet, der stod i forgrunden. Senere har man professionaliseret ledelsen og arbejdet i social- og sundhedsfaggrupperne. Men nu er der kommet en ekstra dimension med, siger Niels Åkerstrøm Andersen.

Han forklarer, at der er fire forskellige måder eller logikker at diskutere arbejde ud fra: *Retten/juraen*. Den måde at tænke på, som



handler om, at man er ansat til at udføre et job, har en ansættelseskontrakt og fagrettlige spilleregler, hvor fagforeningerne og arbejdsgiverorganisationerne har lavet aftaler om, hvordan det skal foregå. Lønmodtageren, der går på arbejde, passer sit job, får sin løn og holder fri, når det er overstået, er billedet på den tænkning.

*Kaldet.* Den „gammeldags“ måde at tænke hjælpe- og omsorgsarbejde ud fra. Florence Nightingale og den barmhjertige samaritan er billeder, der er i højsædet i den tænkning. Her er det afgørende, at man møder klienten/patienten/elev eller brugeren det sted, hvor vedkommende er. Man sætter sig selv i baggrunden og hjælper ud fra brugerens behov. Fokus er ofte på brugerens side imod systemet eller magthavere. Her optræder Søren Kierke-

gaards tænkning om, at man kun kan hjælpe, hvis man står samme sted som den, man hjælper.

*Kærligheden til organisationen.* En ny vinkel, som er kommet til siden 80'erne, hvor den enkelte medarbejder skal arbejde ud fra, hvad der er organisationens/arbejdspladsens/institutionens behov. Her stammer udtryk som engagement, forandringsparathed, villighed til personlig udvikling fra. Socialpædagogen skal som noget nyt se på sig selv med organisationens briller og udvikle sig til det, organisationen har brug for.

*Den professionelle tilgang.* En socialpædagog er professionel, vidende og vurderer ud fra objektive kriterier, hvad der er brugerens/klientens/elevens behov. Lidt ligesom lægen stiller man diagnosen og be-

handler eller afslår behandling, hvis der ikke er objektive argumenter for at bruge ressourcer på behandling. Den professionelle ansatte har ikke i så høj grad sine følelser i spil.

### **Kan ikke leve op til alle**

Niels Åkerstrøm Andersen siger om de fire måder, at de gensidigt udelukker hinanden. Man kan ikke sige, at den ene form er bedre eller dårligere end den anden. Og man kan ikke bruge dem samtidig.

– Man kan ikke stille det op og vurdere, hvad er bedst – frelse eller ikke frelse, som kaldet handler om, i forhold til „at blive elsket-ikke elsket af sin organisation“, som nummer 3 handler om. Man kan heller ikke veje op: hvad er bedst, kærlighed eller objektivitet, som i nummer 4. Det er bare



*Niels Åkerstrøm Andersen mener, at udtryk som „vi er én stor familie“, „vi har jo samme mål som ledelsen, nemlig en god arbejdsplads og bedst mulige service for brugerne“ er tegn på, at man tegner et glansbillede, der ser godt ud, men som ikke er reelt.*

fire forskellige logikker, som gennemsyrrer diskussionerne på de enkelte arbejdspladser. Senest er kærligheden til organisationen for alvor kommet i højsædet. Så det er vigtigt at kende alle fire tankemåder, så man ikke går og tror, at man skal kunne leve op til de positive ord og underliggende krav fra alle fire grupper, siger Niels Åkerstrøm Andersen.

Han undrer sig over, at ordet lønmodtager næsten er blevet et skældsord. I hvert fald når det handler om stress og tydelige forventninger, er det den tankemåde, der er sundest i en del tilfælde.

– Det er vigtigt at forholde sig til de forskellige koder, fordi de påvirker os forskelligt og har forskellige grader af involvering indbygget. Hvis man tænker ud fra jurasens/rettens kode eller ud fra professionalismens, er der ingen følelser med i spillet, tværtimod.

– Men hvis man har kaldet eller kærlighedens kode som udgangspunkt, så er det i meget høj grad følelser, der er på spil. Lønmodtagermentaliteten har som konsekvens, at der er tydeligere forventninger, arbejdsbeskrivelser og klare krav. Nogle bruger den strategi til at skabe klare forventninger og dermed mindre stress. Har man udgangspunkt i kærlighedens kode er der så at sige ingen ende på forventningsspiralen. Der forventes hele tiden mere. Og vigtigere er det, at den tænkning forventer, at medarbejderen selv kan finde ud af, hvad der forventes og selv tage initiativerne, siger Niels Åkerstrøm Andersen.

### **Ansvar flyttes til den enkelte**

Han fortæller her i artiklen mest om gruppe tre – om at elske sin arbejdsplads – fordi det er en forholdsvist ny måde at tænke arbejde på, og den har ændret arbejdslivet drastisk. Socialpædagoger har i mange år forholdt sig til logikken om den barmhjer-



tige samaritan eller kaldet og har ændret arbejdet til i højere grad at blive præget af professionalisme med tilhørende ledelse, dokumentation, skriftlighed, adskillelse mellem privatliv og arbejdsliv. Men der har ikke været så stort fokus på, at gruppe 3 er blevet en almindelig del af det danske arbejdsliv, som også smitter af på socialpædagogernes dagligdag.

– Når man for eksempel taler om, at

medarbejderne skal arbejde selvstændigt, tage større ansvar, være forandringsparate og interesserede i at arbejde engageret og positivt, handler det i høj grad om organisationens behov. Udtryk og redskaber som medarbejderudviklingssamtaler, teambuilding, selv-evaluering, flytter umærkeligt ansvaret fra ledelsen til den enkelte medarbejder. Og det giver nogle ulemper, som ikke er særligt tydelige, men ligger som en

**„Som sagt deler vi faktisk værdier med human resource management. Selvudvikling, fleksibilitet og udfordringer lyder også positivt i vore ører. Men vi mener, at human ressource management og mange af de danske aktører på feltet (Finansministeriet, Kommunernes Landsforening, LO mfl.) underløber deres egne værdier ved at gøre dem til gnidningsløse glansbilleder.“**

**(Kærlighed og omstilling, Niels Åkerstrøm Andersen og Asmund W. Born)**

„Det bliver stadig sværere at organisere og kæmpe for sit ansættelsesforhold og dets betingelser ved de gammelkendte organiseringsformer og kampmidler. Synliggørelsen af forholdene er ikke længere en automatisk dimension (hårdt tilkæmpet i forrige århundrede) i det at være ansat, og både ansatte og fagforeninger får stadig sværere ved at håndtere den negativitet, der emmer ud af kravet om rettigheder, når vi alle bare burde være ansvarlige og engagerede.“

(Kærlighed og omstilling, Niels Åkerstrøm Andersen og Asmund W. Born)

understrøm under mange positive ord og tiltag. Det kan være en af årsagerne til, at mange brænder ud, fordi den enkeltes ansvar bliver for stort og utydeligt, siger Niels Åkerstrøm Andersen.

#### Glansbillede med skjulte bagsider

Han mener, at udtryk som „vi er én stor familie“, „vi har jo samme mål som ledelsen, nemlig en god arbejdsplads og bedst mulige service for brugerne“ er tegn på, at man tegner et glansbillede, der ser godt ud, men som ikke er reelt.

– Helt grundlæggende er det jo stadig lederens ret at fyre en ansat. Der er, når man skærer helt ind til benet, stadig en mulighed for at gå tilbage til det gamle magtsprog, hvor det ikke er kærligheden, men juraen, der er fremherskende. Så det er farligt for ledere og medarbejdere at bilde sig selv ind, at de har samme mål. Jeg plejer at opfordre til at holde en vis distance, både fra ledere og medarbejders side, siger Niels Åkerstrøm Andersen.

Han plejer at sige, at det ikke er nogen fordel at indhulle ledere og medarbejdere i blomstrende sprog om fællesskab, engagement, når der også er de andre mere bombastiske magtmuligheder.

– Det kommer til at virke som i et parforhold. Hvis lederen har stillet alle muligheder for udvikling, kurser, at tage ansvar, til rådighed for medarbejderen, og medarbejderen så ikke vil benytte dem, så bliver følelser, som normalt hører parforholdet til, legitime på arbejdspladsen. Så kan lederen være skuffet eller vred over, at medarbejderne ikke holder tilstrækkeligt meget af organisationen til at ville ændre sig. Det er følelser, der ikke tidligere har været en del af sagen, når man for eksempel taler om fyring eller degradering. Det er blevet tilladt nu, siger Niels Åkerstrøm Andersen.

#### Institutionen først

Han ser også en tendens til, at medarbejderen selv har ansvaret for at holde sig som en del af organisationen, at se sig selv gen-

nem institutionens briller og udvikle sig derfra. Tidligere har man været ansat et sted, udført sit job og fået sin løn for det. Men nu er der krav om, at man forholder sig til sin organisation, at man kender institutionen og arbejder ud fra institutionens behov. Det betyder, at en del ansatte sætter sig selv i baggrunden.

– Hvad skal man gøre som medarbejder, hvis man ikke har lyst til at inddrage kolleger og ledere i sit privatliv, blotlægge sit følelsesliv eller svare på spørgsmål til medarbejdersamtalen om, hvad man mener om kolleger eller lederen? Hvis man siger, at man ikke har lyst til at deltage, så udelukker man sig selv, fordi man ikke giver sig selv 100 procent til organisationen. Hvis man ser på sprogbruget, bliver tolkningen, at man viser, at man ikke elsker organisationen nok, og har dermed næsten fyret sig selv. Det er nyt i vores tid, at det er en parameter for, om man er en god medarbejder eller en dårlig, siger Niels Åkerstrøm Andersen.

Han opfordrer generelt til, at ledere og medarbejdere er en smule nærige med, hvor mange følelser, de vil dele ud på arbejdspladsen.

– Når nu det er blevet en så stor del af arbejdslivet, at man også skal tale om følelser, personlig udvikling, og man bliver tolket ud fra, om man elsker organisationen nok, så er det en god ide at spille lidt med. Men man behøver ikke sige alt, man mener. Og man behøver heller ikke mene alt, man siger. Det er hykleri, det ved jeg. Men det er ikke en god situation, hvis man har fortalt sin leder alt i tiltro til, at „vi er én stor familie“, og man så bliver fyret efterfølgende, fordi lederen går fra kærlighedens sprog til at bruge magtsprog. Eller hvis nedskæringer betyder, at nogle skal fyres, og lederen skal vælge mellem meget engagerede og positive ansatte og ansatte, der i højere grad bare vil passe deres arbejde og være sig selv på godt og ondt, siger Niels Åkerstrøm Andersen.

## Nyt projekt måler tilbud til unge

Stakken af rapporter om det ene og det andet nye tiltag overfor udsatte unge vokser. Alligevel savner fagfolk konkret viden og systematiske målinger af, hvad der reelt virker. Samtidig er det svært at sammenligne erfaringerne fra de mange forskellige tiltag.

Derfor er SL gået sammen med Amtsrådsforeningen, Socialministeriet, og Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud om at samle mere håndfast viden om, hvordan sociale tilbud til unge virker.

– Vi skal simpelthen vide mere om, hvad vi får for vores penge. Og vi skal have en større mulighed for at sammenligne resultater på tværs af tilbud og på tværs af amterne, siger Lars Mathisen, socialdirektør i Nordjyllands Amt og formand for styregruppen for projektet.

Projektet har fået navnet Det Sociale Indikatorprojekt og vil i første runde se på de udadreagerende unge på 15 til 18 år, som er anbragt på en amtslig døgninstitution eller et socialpædagogisk opholdssted. I første omgang bliver Frederiksborg og Nordjyllands Amter test-amter.

Projektet vil blandt andet vurdere indsatsen ved at måle på, om de unge kan finde ud af at bo i egen bolig, om de er fri af misbrug og har et job.

Resultaterne kan på sigt få betydning for hele det sociale område.

bis

## 100 millioner til udsatte byområder

15 projekter i 11 forskellige kommuner skal dele 100 millioner kroner fra den særlige byfornyelsespulje, som regeringen oprettede i marts i år. Projekterne skal alle vende en negativ udvikling i et byområde – det skal skabes arbejdspladser og liv i det lokale butiks- og foreningsliv, integrationen skal forbedres og private investeringer skal tiltrækkes. De 15 projekter er udvalgt blandt 40 ansøgere, og Socialministeriet har lagt på vægt på, at projekterne er originale og nytænkende, ligesom erfaringerne skal kunne bruges af andre kommuner. Læs mere om de udvalgte projekter på [www.social.dk](http://www.social.dk).

jni

## Det grønlandske Patienthjem:

Patienthjemmet tager imod alle kategorier af patienter som for eksempel kræft-, protese-, nyre-, hjertepatienter.

800-1000 patienter og ledsagere bruger Det grønlandske Patienthjem hvert år.

Huset har både egen skolestue til børn, værksted til snitning af hvalben og slibning af fedtsten samt eget billetkontor med to ansatte, der sørger for at booke patienternes flybilletter frem og tilbage til Grønland.

Det grønlandske hjemmestyre finansierer hjemmet.

Der er 45 opredninger og mulighed for 25 opredninger til ledsagere.

Patienter, der bor i længere tid på Patienthjemmet, kan under behandlingsopholdet ansøge sin hjemkommune om at få et familiemedlem til Danmark på besøg.

# Kalaallit Peqqissartut Illuat

Når grønlandske patienter skal undersøges eller i behandling, bliver de fløjet til Danmark, hvor personalet på Det grønlandske Patienthjem står klar til at hjælpe dem med alt fra at finde rundt i København til en ren seng og et trøstende ord. De to socialpædagoger på hjemmet har en unikt arbejde, mener de

Af Uffe Rasmussen

Foto: Kurt Johansen

Sæler, is og store vidder i Grønland er langt væk fra villavejen i Brønshøj i København. Biler og lastbiler kværner forbi på den grå asfalt på en af Københavns største indfaldsveje, forbi ejendommen i røde mursten.

„Kalaallit Peqqissartut Illuat Det grønlandske Patienthjem“, står der på et hvidt skilt ved

indgangen. Her arbejder socialpædagogerne Helle Andreassen og Bolethe Møller med at gøre livet lettere for 800-1000 grønlandske patienter, som hvert år sendes fra Grønland til Danmark.

Socialpædagoger, sygeplejersker, assistenter, hjælpere og socialrådgiver på patienthjemmet tager imod de patienter, som det grønlandske sundhedsvæsen må henvise til Danmark.

– Der er ikke så mange specialister i Grøn-





land. Byerne ligger meget spredt, og man kan ikke køre fra by til by. Hvis man skal sende specialister til alle byer, skal det være med fly eller helikopter, og det er for dyrt, forklarer Helle Andreassen.

Personalet på patienthjemmet sørger for mange praktiske ting for patienterne, som for manges vedkommende ser højhuse, lyskryds og biler for første gang. Personalet henter patienterne i lufthavnen helt oppe ved gaten, så ingen farer vild, de kører patienterne til og fra undersøgelse og behandling, og de sætter patienterne på et fly hjem igen, når de har afsluttet deres behandling. Nogle bliver i Danmark i få dage, andre flere år.

Det stiller store krav at være ansat som socialpædagog på hjemmet, mener både Bolethe Møller og Helle Andreassen.

- Danskere kan ikke arbejde som pædagog her. Vi er så tæt på patienterne, at det er nødvendigt at kunne tale og forstå grønlandsk for at arbejde her. Det er også vigtigt at kende den grønlandske mentalitet, siger Helle Andreassen, der lige som Bolethe Møller er født i Grønland.

- Vi oplever, at vi både skal fungere som pædagog, sygeplejerske, psykolog, tolk og underholder. Vi skal hjælpe dem med alt, siger Helle Andreassen, som har været på hjemmet siden 1992.

- Vi er også gartnere, føjer Bolethe til med et smil og peger på de blomsterkummer, der står på verandaen.

### Alene med sygdom

De viser rundt på hjemmet, som er et tidligere plejehjem i fem etager midt i et villakvarter. Patienterne bor på værelser.

- Danskere kan ikke arbejde som pædagog her. Vi er så tæt på patienterne, at det er nødvendigt at kunne tale og forstå grønlandsk for at arbejde her. Det er også vigtigt at kende den grønlandske mentalitet, fortæller socialpædagog Helle Andreassen, her sammen med en af patienterne på Det grønlandske Patienthjem.

Overalt på gangenes vægge hænger malerier, billeder og tegninger fra Grønland. En fanger harpunerer en hval fra sin båd. To isbjørne troner foran et bjerg. Grønlænderne i farvestrålende dragter af sælskind.

Alle skilte er både på grønlandsk og på dansk. Personalet på patienthjemmet gør meget ud af, at patienterne skal føle sig så meget hjemme, som de nu kan, når de er 4500 kilometer væk hjemmefra for at få en diagnose, den rigtige behandling eller vente på en ny lever.

Mange patienter oplever turen til Danmark som barsk. De fleste rejser alene til Danmark. Mange patienter får først diagnosen, når de er i Danmark. De får at vide, at de har en livstruende sygdom og skal blive her, til de er raske igen. Eller de får at vide, at de må blive her, til de kan få en ny nyre.

- Det er meget psykisk belastende for en patient at være alene hjemmefra i en ny kultur og uden familie og venner, samtidig med, at de er syge, forklarer Helle Andreassen.

Mange bliver her i lang tid, hvis de for eksempel skal vente på en ny lever, skal i dialyse på grund af en svigtende nyre eller skal vente på en ny lever.

- Vi har nogle, som bor her på femte år uden familie, venner og den grønlandske natur. De har det svært her, siger Helle.

For en lille gruppe patienter, er det særligt hårdt. Nyrepatienter, som ikke kan

## Et typisk patientforløb findes ikke. Men et kort forløb kan se sådan ud:

Hans tager til sin læge i den grønlandske bygd. Lægen henviser til hospitalet i Nuuk, men her konstaterer lægerne, at det er nødvendigt at sende Hans videre til Danmark til yderligere undersøgelse. I Danmark henter folk fra Det grønlandske Patienthjem Hans og sørger for transport, indkvartering og hjælp til mange ting. Hans kommer til undersøgelse på Rigshospitalet og får at vide, at alting nok skal ordne sig. Men der skal tre behandlinger til, før Hans igen kan komme tilbage til Grønland. Imens bor Hans på Patienthjemmet, til den dag Hans får at vide fra lægerne, at han nu er rask og kan komme hjem igen. Dagen efter sidder Hans igen på et fly fra Greenland Air.

## Et langt forløb kan se sådan ud:

Lægerne i Grønland må sende Ane videre til Danmark til flere undersøgelser. Ane kommer med flyet og hentes i lufthavnen og indlogeres på Det grønlandske Patienthjem. Ane kommer til undersøgelse på Rigshospitalet, hvor Ane får at vide, at nyrerne er holdt op med at rense blodet for affaldsstoffer. Derfor skal Ane i dialyse og have en maskine til at rense blodet. Det skal ske tre gange hver dag. Ellers dør Ane. Nogle patienter kan lære at posodialysere sig selv i sit eget hjem i Grønland. Men andre nyrepatienter kan ikke og må derfor blive i Danmark for at overleve. Ane må bo på Patienthjemmet og kan først komme hjem, når en ny nyre kan indopereres. Det kan vare flere år. Familien og vennerne må blive i Grønland, med mindre de selv eller hjemkommunen kan betale for transport og ophold i Danmark.

få rensat blod i Grønland. Hjerter- eller leverpatienter, som venter på et nyt hjerte eller en ny lever.

- De har intet valg. De må blive her, hvis de vil leve. Hvis de tager hjem, dør de. Men de lever halvt, for de savner deres fa-





milie, kultur og natur, siger Helle Andreassen.

Den gruppe patienter bliver triste, når de ser andre patienter gøre sig klar til at rejse hjem efter endt behandling. Men så må pædagogerne gøre deres bedste for at muntre dem op.

– Jeg siger til dem, at en dag bliver det også hendes eller hans tur til at komme hjem, fortæller Helle Andreassen.

Arbejdet kan være psykisk hårdt for de to pædagoger, fordi patienterne ofte får det psykisk dårligt efter en alvorlig kræftdiagnose, i et svært behandlingsforløb eller på grund af ventetiden.

– Vi skal være psykisk stærke for at arbejde her, fordi mange har så alvorlige sygdomme og er alene uden familie eller venner. Man skal ikke sige meget forkert, før de reagerer voldsomt, siger Helle.

De er meget tæt på patienterne, som ofte har brug for en, der vil lytte til dem og bare være der, når de er triste og ensomme.

– Ofte er vi deres eneste „familie“ her i Danmark. Vi kan sidde og drikke kaffe og lytte til dem. Eller vi kan bare være til stede sammen med dem. Grønlændere bruger meget bare at være her og ikke sige så meget. Vi kan også tage en af beboerne med på en tur i byen, hvis vi ved, vedkommende har det særlig svært den dag, fortæller Helle.

### Hjælp til alt

To røde pølser er efterladt i en gryde på komfuret i patientkøkkenet på 2. sal. På køkkenbordet oses en ammassat. Det er en

tørret fisk, som man skærer hovedet af, før man spiser resten. På anden etage står tre kummefrysere. Helle Andreassen løfter låget og hiver et par poser op. I en af dem ligger røde stykker kød. Det er rensdyr, som en af patienterne har taget med fra Grønland. I en anden pose er en masse ammassat'er mast sammen.

En dansk kok sørger for dansk mad med masser af salat og grøntsager, men det er ikke just hverdagskost for grønlændere.

– Mange af patienterne siger, at de kun får blade og blomster at spise her. Men grønlændere spiser sig mætte i kød, siger Helle.

Patienthjemmet er fuld service, fra patienten ankommer, til de tager hjem igen.

– De skal hjælpes med mange ting. Vi skal vise dem, hvordan de køber ind, vi skal hente og bringe dem til hospitalet, for ellers kommer de aldrig derind. Vi skal oversætte for dem og hjælpe dem med at hæve penge.

– Mange grønlændere har ikke været i Danmark før og kan ikke finde ud af at færdes i trafikken. Her er biler og lyskryds. Nogle gange er vi på udflugt med 20 af patienterne gennem byen, og så kan vi risikere, at vi har dem alle til at følge lige efter. Så hvis et lyssignal skifter fra grønt til rødt, fortsætter hele slangen af mennesker uanfægtet efter os, selv om der er rødt, fortæller Helle Andreassen.

Hun er selv født i Qaqortoq i Grønland og uddannet der. Men hun har boet i Danmark i mange år.

– De har ikke overblikket over trafik. I

*Socialpædagogerne Bolethe Møller (tv) og Helle Andreassen er enige om, at arbejdet kan være hårdt, fordi patienterne ofte får det psykisk dårligt efter en alvorlig kræftdiagnose, i et svært behandlingsforløb eller på grund af ventetiden.*

*– Vi skal være psykisk stærke for at arbejde her, fordi mange har så alvorlige sygdomme og er alene uden familie eller venner. Man skal ikke sige meget forkert, før de reagerer voldsomt, fortæller socialpædagog Helle Andreassen.*

Grønlands hovedstad Nuuk er der ét lyskryds. Derfor er det vigtigt, at vi kan hjælpe dem, fortæller Helle Andreassen.

### Livsnødvendigt at kende sygdomme

Socialpædagogerne skal kunne læse og forstå hver eneste patients journal, så de ved, hvad patienterne fejler.

– Vi skal ikke risikere, at en af dem dør på en udflugt. Nogle patienter tror, de kan klare alt, men vi skal være opmærksomme på, hvad den enkelte kan holde til, siger Helle Andreassen. De samarbejder med Patienthjemmets sygeplejersker, hvis de er i tvivl om noget.

En vigtig del af deres arbejde er også at underholde patienterne. Tiden kan synes meget lang, når man er i et fremmed land og ikke aner, hvornår man kan komme hjem igen. Derfor sørger Helle Andreassen og Bolethe Møller for udflugter til blandt andet Amalienborg, Legoland, Tivoli i København eller bare til stranden. Men det bliver altid uden badetøj, uanset hvor meget solen brænder.

– Mange grønlændere vil bare sidde og dufte til vandet og se på bølgerne i tavshed. De savner vandet i Grønland, fortæller Helle Andreassen.

Men pædagogerne skal også sørge for, at nål og tråd i håndarbejdsstuen kommer i sving. Mange patienter elsker at lave håndarbejde, mens andre skal skubbes i gang, hvis humøret er dårligt på grund af en trist dag på hospitalet.

# HK Kommunal inviterer til lederkonferencen

## „Ny struktur - nyt lederliv?“

Når der er kaos eller opbrud, er det tit nemmere at få ændret på tingenes tilstand - især hvis man ved, hvor man vil hen. Chefgruppen i HK/Kommunal vil med denne vinters konferencer invitere til en drøftelse af ledelse på den anden side af reformen. Hvilke vilkår ønsker vi os som ledere? Hvordan vil vi gerne have mulighed for at agere? Hvilken lederstil ønsker vi at kunne udfolde til gavn for medarbejdere, borgere og samfund?

Chefgruppen i HK/Kommunal har hermed fornøjelsen at indbyde dig til lederkonference med denne diskussion som omdrejningspunkt.

Program for konferencerne er vedlagt. På vores hjemmeside kan du se, hvilke topchefer der deltager i eftermiddagens paneldebat.

Vi afholder konferencen 6 forskellige steder i landet og du kan vælge den, der passer dig bedst.

- **Torsdag den 2. december 2004 i Køge**  
- Tilmeldingsfrist: 5. november 2004
- **Fredag den 14. januar 2005 i Århus**  
- Tilmeldingsfrist: 17. december 2004
- **Fredag den 28. januar 2005 i Esbjerg**  
- Tilmeldingsfrist: 27. december 2004
- **Fredag den 11. februar 2005 i København**  
- Tilmeldingsfrist: 14. januar 2005
- **Torsdag den 3. marts 2005 i Aalborg**  
- Tilmeldingsfrist: 1. februar 2005
- **Mandag den 7. marts 2005 i Nyborg**  
- Tilmeldingsfrist: 7. februar 2005

Vi har indbudt alle Chefgruppens medlemmer, men andre kommunale og amtskommunale chefer og ledere har også mulighed for at deltage, dog mod betaling af fuld dagspris.

Hvis du har HK-kolleger, der ikke har modtaget denne invitation og som gerne vil være medlem af Chefgruppen, kan I kontakte den lokale HK-afdeling.

**Tilmelding:** Tilmeld dig på [www.hkkommunal.dk/nytlederliv](http://www.hkkommunal.dk/nytlederliv) - bemærk tilmeldingsfristen!

Hvis du ikke har adgang til internettet eller har andre problemer med tilmeldingen, så kontakt Chefgruppens sekretariat v/Bettina Chimera, e-mail: [chefgruppen@hk.dk](mailto:chefgruppen@hk.dk), telefon: 3330 4355.

### Deltagergebyr:

Pris for medlemmer af HK/Kommunal, Chefgruppen, DS' eller SL's ledersektion: 495,- kr.

Pris for ikke-medlemmer: 1095 kr.

Der ydes ikke refusion af transportudgifter.

Da deltagerantallet er begrænset, opfordres til hurtig tilmelding.

## PROGRAM

**8:30 Indcheckning, kaffe/te og morgenbrød**

**9:00 I kommunalreformens tegn** - en introduktion til dagens program

**9:15 Tør du kysse frøen?**

Kommunalreformen giver bolden op til sammenlægninger, nye opgaver og ændrede opgavestrukturer. Sammenlægninger af forskellige værdisystemer betyder nye måder at tænke og arbejde på.

Som kommunal leder og chef må du forberede dig på en morgendag, hvor forandringsvillighed, vidensdeling og innovation er i fokus.

Oplæg ved **Bjarne Kastberg**, forfatter til bl.a. "Den lærende Organisation", "Tør du kysse frøen", "Værdier på jobbet".

Læs mere på [www.std.dk](http://www.std.dk)

**10:15 Pause**

**10:30 Det nye lederskab - holistisk ledelse**

Interessen for det gode liv, det hele menneske og det spirituelle indikerer forandrede samfundsværdier. Det afspejler sig også i det forandringspres, som både private og offentlige virksomheder står overfor. Såvel lederens kompetencer og de organisatoriske rammer skal fremme motivation, nytænkning og kontinuerlig udvikling.

Hvad betyder alle disse tendenser for vores arbejdsliv, for vores måder at organisere os på - og ikke mindst for fremtidens lederroller og -opgaver?

Oplæg ved **Tania Ellis**, forfatter til bl.a. afhandlingen "The Era of Compassionate Capitalism", og vinder af Berlingske Nyhedsmagasins prisopgave "Hvordan skal Danmark ledes?".

Læs mere på [www.taniaellis.dk](http://www.taniaellis.dk)

**11:30 Deltagerdrøftelse:** Hvilke muligheder for ledelsesudøvelse ønsker vi os på den anden side af reformen? Hvilken lederstil? Og på hvilke vilkår?

**12:30 Frokost**

**13:30 Perler fra salen, opsamling på deltagerdrøftelse**

**13:45 Paneldebat: Kommunalreformens konsekvenser og muligheder for lederne**

Hvordan ser fremtiden ud, og hvilke vilkår vil lederne skulle udfolde sig på? Hvilke ønsker eller visioner har parterne for fremtiden? Hvordan vil det blive at være chef i de nye kommunale strukturer?

Topchefer fra KL, amter og kommuner, samt repræsentanter fra Chefgruppens og HK/Kommunals bestyrelser giver deres bud på kommunalreformens konsekvenser og muligheder for lederne.

På [www.hkkommunal.dk/nytlederliv](http://www.hkkommunal.dk/nytlederliv), kan du se hvilke topchefer der deltager i eftermiddagens paneldebat.

**14:30 Pause**

**14:45 Fornylse uden fortrydelse!**

Kreativitet er påkrævet, hvis man skal forny sig selv og sin arbejdsplads. Torben Jetsmark giver sit bud på kreativtetsfremmende ledelse.

Show ved skuespiller og entertainer **Torben Jetsmark**

**15:45 Tak for i dag!**

# Er dagbehandling forebyggelse?

– om forebyggelse i socialt arbejde



Koordinationsudvalget for det dagbehandlede område har i år valgt at belyse og diskutere begrebet forebyggelse. Forebyggelse har gennem tiderne optrådt som et plusord i den socialpolitiske debat og i den socialpædagogiske praksis. På mange måder er forestillingen om, at det er muligt at forebygge dette og hint dybt forankret i den socialpædagogiske selvforståelse – men forholder det sig sådan? Er forebyggelse svaret på alle socialpædagogiske problemer? Kan samfundsmæssige uligheder forebygges i pædagogisk arbejde? Disse og mange flere spørgsmål til forebyggelsesmantraet vil vi sammen diskutere og nytænke på.

## Program til januarkonferencen d. 24.-25. januar 2005 på Hotel Faaborg Fjord

MANDAG D. 24. JANUAR

kl. 10.00 Ankomst og kaffe/the med brød

kl. 10.00 - 10.30 Åbning af konferencen ved Birgitte Conradsen BUPL's forretningsudvalg

kl. 10.30 - 12.30 Forebyggelse i et samfundsmæssigt og politisk/økonomisk perspektiv. Forebyggelse i et historisk perspektiv. Kan man forudsige noget om menneskers liv/udvikling, er der grænser? v/Niels Rosendal Jensen, lektor DPU.

kl. 12.30 - 14.00 Frokost

kl. 14.00 - 15.30 Tre workshop om forebyggelse i forhold til uddannelse, den professionelle pædagog og andre samarbejdspartnere

- 1) Hvad kan metoder? v/John Andersen, cand.psych.
- 2) Inddragelse af børn i det forebyggende arbejde – deres indflydelse og medbestemmelse v/Haetham Balahang, socialpædagog
- 3) Tværfaglighed i det forebyggende arbejde – udfordringer i samarbejdet v/Ulla Jepsen, Aarhus kommune

kl. 15.30 - 16.00 Eftermiddagskaffe/the med kage

kl. 16.00 - 18.00 Tre workshop med udgangspunkt i den pædagogiske praksis

- 1) Om udslusning og efterværn, v/leder af Baglandet og medstifter af arbejdsgruppen TABUKA Bente Nielsen
- 2) Er opdragelse og dannelse forebyggende arbejde? v/Lasse McCrai titel
- 3) Den integrerede indsats – Familiehusene i Greve kommune v/forstander Lars Andersen

19.00 - Festmiddag – herefter hyggeligt samvær med musikalske indslag

TIRSDAG D. 25. JANUAR

kl. 9.00 - 10.15 Inddragelse, demokrati og magt i et forebyggende perspektiv, v/lektor ved Ålborgs Universitet Lars Uggerhøj

kl. 10.15 - 10.30 Kaffe/thepause

kl. 10.30 - 12.30 Landsmøde:

Beretning

Valg

Temamøder

Der kan vælges mellem følgende temamøder:

a: Fælles overenskomst, hvad mener medlemmerne – hvad mener BUPL og hvad mener SL

b: Kommunalreformens betydning i forhold til det dagbehandlede område

c: Anbringelsesreformen

d: Den faglige udvikling

kl. 12.30 - 13.30 Frokost

kl. 13.30 - 14.30 Etik i det forebyggende arbejde, magtanvendelse på dagområdet, v/mag.art og lektor ved afdeling for filosofi på Århus Universitet Jørgen Husted.

kl. 14.30 - 15.00 Afslutning af konferencen ved v/Benny Andersen SL næstformand.

– og kom godt hjem!

### TILMELDINGSKUPON:

Tilmelding til januarkonferencen  
d. 24.-25. januar 2005 på Hotel Faaborg Fjord

Navn: \_\_\_\_\_

cpr.nr.: \_\_\_\_\_

Adresse: \_\_\_\_\_

Postnr./by: \_\_\_\_\_

Tlf. privat/arbejde: \_\_\_\_\_

Arbejdssted: \_\_\_\_\_

Adresse: \_\_\_\_\_

Postnr./by: \_\_\_\_\_

Tilmeldingskuponen sendes til dit forbund (i SL att.: Line Hansen – i BUPL att. Dorte Wittchen), senest den 17. november 2004. Tilmeldingen er bindende efter denne dato. Tilmelding kan også ske på [www.sl.dk](http://www.sl.dk) eller [www.bupl.dk](http://www.bupl.dk).

- Jeg ønsker enkeltværelse, kr. 1.500.  
 Jeg overnatter ikke, kr. 1.000  
 Jeg ønsker dobbeltværelse, kr. 1.400.  
sammen med:

Jeg vil gerne benytte mig af den fælles transport:

- fra Odense til Faaborg d. 24. januar.  
 fra Faaborg til Odense d. 25. januar.  
 Jeg er medlem af SL  
 Jeg er medlem af BUPL  
(Konferencen er for medlemmer af BUPL eller SL)

Jeg ønsker mandag kl. 14.00-15.30 at deltage i følgende workshop (sæt kryds):

- Hvad kan metoder?, v/cand.psych. John Andersen  
 Inddragelse af børn i det forebyggende arbejde – deres indflydelse og medbestemmelse v/Haetham Balahang, socialpædagog

Tværfaglighed i det dagbehandlede arbejde – udfordringer i samarbejdet, v/Ulla Jepsen Aarhus kommune

Jeg ønsker mandag kl. 16.00-18.00 at deltage i følgende workshop (sæt kryds):

- Om udslusning og efterværn, v/Bente Nielsen, Tabuka  
 Er opdragelse og dannelse forebyggende arbejde? v/Lasse McCrai  
 Den integrerede indsats, Familiehusene i Greve v/forstander v/Lars Andersen

Jeg ønsker tirsdag kl. 10.30-12.30 at deltage i følgende landsgruppe temamøde (sæt kryds):

- a: Fælles overenskomst  
 b: Kommunalreformens betydning i forhold til det dagbehandlede område  
 c: Anbringelsesreformen  
 d: Den faglige udfordring



# PKA og FOX aktier

**Peter Henning**  
**Unnasvej 3**  
**Helsingør**  
**(Modtaget d. 18.10.2004)**

Så du afsløringen af Robert Murdocks TV station Fox News. Den blev vist torsdag den 14. oktober sent på aftenen på DR2. Det var værre end Berlusconi i Italien. At en TV station kan behandle sine medarbejdere så groft og sprede så megen løgn og tilsmudsning – burde være umuligt. I denne TV station har vort pensionselskab PKA aktier. Vi er med til at undertrykke medarbejderne. PKA har endda etiske regler for investeringer og så bruger man herrehjælpemig 300.000 kroner for at et engelsk firma kan kontrollere om firmaerne er etiske.

Vi har også aktier i Monsanto, der producerer Round Up. Samme firma har via USA's regering øvet en stærk lobbyvirksom-

hed og har faktisk gennemtvunget brugen af gensplejede planter. FAGRE NYE VERDEN.

## Svar til Peter Henning

Pensionskassen for Socialrådgivere og Socialpædagoger investerer sine midler gennem PKA. Pensionskassen havde pr. 1.7.2004 investeret 250.000 i Fox Entertainment.

Fox har holdninger, man kan være uenig i. Det samme har Dagbladet Information, som vi også investerer i. Men ingen af investeringerne er i strid med vores etiske retningslinier (Se: [www.pka.dk](http://www.pka.dk) under Pensionskasserne/Investering/Etik).

Pensionskassen for Socialrådgivere og Socialpædagoger har ingen Monsanto-aktier i sin beholdning.

*Kirsten Nissen, forbundsformand*

# Angående Ny Løn

**Knud Hansen, Pegasus Fåborg**  
**(Modtaget d. 13.10.2004)**

Nu ser det endelig ud til, at der kommer til at ske noget afgørende omkring de årelange farceagtige forhold, der har hersket i forhold til aflønningen af pædagogerne. Jeg ser nemlig på tv, at KTO har fremsat et krav om, at Ny Løn tages af bordet, eller som mindstemål ombygges fuldstændigt! „Ellers bliver der ikke nogen overenskomst!“, som KTO-formanden sagde.

Dette kom frem dagen efter, at jeg i *Socialpædagogen* kunne læse om den udbredte begejstring, der er hos vores arbejdsgivere for dette umulige og totalt uretfærdige system.

Med andre ord, det skal nok blive nogle usædvanlig spændende forhandlinger denne gang!

Jeg er blot ked af, at dette ikke sker på SL's initiativ, der har åbenbart også denne gang været kilometer mellem de ønsker, jeg hører alle pædagoger (og måske især mange TR-repræsentanter!) udtrykke i det daglige, og det, der er trængt igennem til ledelsen af SL.

Jeg har i tidligere indlæg skrevet, at ingen er begejstrede for Ny Løn.

Undskyld! Dette er helt forkert! Der er jo en udbredt begejstring hos vores egne ledelser rundt omkring på institutionerne! Især mulighederne for at opdatere lederlønningerne har jo været meget brugt, ligeledes har der været stor glæde over at kunne overføre lønmidler til vedligeholdelse eller andet, som der ikke er råd til i budgetterne! Også hos topfolk i SL har jeg mødt megen begejstring og entusiasme!

Jeg undrer mig over, hvad vi kan gøre for bedre at komme igennem med ønsker til forhandlingerne! Men det må vel handle om et gammelkendt problem hos pædagogerne, nemlig manglende lyst og overskud til at møde op og engagere sig i det arbejde, der er så vigtigt for vore løn- og arbejdsforhold. Måske en udbredt følelse af, at ingen alligevel hører efter??!

Der er dog et eneste område, jeg synes velegnet til at omfattes Ny Løn. Hvad med at indføre Resultatløn hos vores egne forhandlere ved denne overenskomst, en af ideerne var jo øget motivation til at skaffe resultater?

## Kære redaktion

I det glimrende tema om efterværn (SP 21/2004) er der rod i faktaboksen: Bøgholt har eksisteret siden 1961, hvor det åbnede som Viby Statsungdomshjem, ganske nybygget, med eneværelser til alle, og med ambitioner om at yde noget helt nyt i arbejdet med unge (skole, industri, og kreative værksteder, inddragelse af det omgivende samfund (Århus) i arbejdet). Jeg flyttede dertil – sammen med mine søskende, min mor, Grethe Skåning og far, Asger Hansen, der var forstanderpar (som det hed dengang) – nogle dage inden pigerne (der var nemlig kun piger i de første 10 år) ankom cirka d. 1. maj. Nogle få år efter (i 1964-65) fik Viby Statsungdomshjem officielt navnet: statsungdomshjemmet Bøgholt. Vi flyttede fra Bøgholt i 1967, men jeg vendte tilbage som vikar i de følgende år (1968-71), og igen i årene 1977-79 som socialpædagog.

I slutningen af 60'erne kom junkproblemerne, og i de følgende 4-5 år var en stor del af de unge stofmisbrugere samtidig med, at de i øvrigt fortsat kæmpede med betydelige psykologiske vanskeligheder. Der foregik en stadig eksperimenteren med forskellige behandlings- og terapiformer. Ofte i højt humør. Det var en vanskelig og barsk tid, og i 1974 måtte Bøgholt give fortabt over for junkproblemerne. Den nok så bekendte dr.pæd. Harald Rasmussen blev nu hidkaldt af Socialstyrelsen. I de følgende år var arbejdet inspireret af Anton Makarenkos værk: „Vejen til livet“, ja, i det hele af tanker om genopdragelse i gruppesammenhæng. Uanset at de unge er blevet yngre, tror jeg nu nok, at en del af tanke- og praksisgodset helt tilbage fra 1961 lever i bedste velgående.

*Med venlig hilsen,*  
*Jens Asger Hansen*

## Kære Jens Asger Hansen

Tak for dine rettelser. Vi har taget oplysningerne fra en af de to undersøgelser, som artiklerne refererer til. Her lader man Bøgholt blive „født“ i 1974. Og det dur jo ikke, når det rigtige årstal er 1961. (Bøgholts historie kan læses på [www.Bøgholt](http://www.Bøgholt).)

*Venlig hilsen*  
*Lone Marie Pedersen*  
*Redaktør*

**Af forstander****Otto Bernt Juhl,****klinisk psykolog****Susanne Warlev****og speciallæge i børne-  
og ungdomspsykiatri****Lene Lier,****Bagsværd****Observationshjem**

**Vi er ikke Det Store, Stygge Børneværn, som mener, at børn for enhver pris skal anbringes på institution eller i professionel familiepleje. Vi er fortalere for, at de får den hjælp, de har brug for. Og vi knytter vores virke til formålsparagraffen i Serviceloven, som siger, at vi skal yde en særlig indsats over for de børn, der har særlige behov for hjælp.**

# Opråb til kommunerne

**LÆSERBREVE:**

Socialpædagogen er forpligtet til at optage alle læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 400 ord, svarende til cirka 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises.

**SYNSPUNKTER:**

Bringes efter en redaktionel vurdering. Vi optager kun synspunkter fra medlemmer og abonnenter. Synspunkter må højst fylde 2.000 ord svarende til cirka 10.000 anslag.

Læserbreve og synspunkter der bringes i bladet offentliggøres også på internettet.

Vi modtager helst indlæg på diskette eller pr. e-mail:

Socialpædagogen,  
Brolæggerstræde 9,  
1211 Kbh. K,  
tlf. 3396 2800,  
fax 3396 2998.

**MAIL:**

redaktionen@sl.dk

Deadline for læserbreve til  
nr. 23/04 er mandag den 1.  
november 2004 kl. 12.00.

**Opmærksomheden på de yngste børn, hvis eksistens er truet fra fødslen, er med ét slag forsvundet fra kommunernes side. Det vækker bekymring hos de tre forfattere, som til daglig er tilknyttet en specialinstitution for risikobørn**

I Danmark har langt de fleste børn det godt og bor sammen med voksne, som elsker dem, støtter dem og hjælper dem i hverdagen. Heldigvis.

Men der er en mindre del, for hvem livet ser meget anderledes ud. Børn, som helt fra fødslen lander skævt på benene, og som har brug for en helt særlig hjælp og støtte, de ikke får fra deres forældre. Det er for eksempel børn af alkoholikere, narkomaner og psykisk syge. Dem, vi i professionelle kredse kalder risikobørn.

Som henholdsvis forstander, klinisk psykolog og speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri har vi dagligt at gøre med disse børn. Eller havde – for det er netop baggrunden for dette indlæg i debatten.

Vi er alle tre tilknyttet Bagsværd Observationshjem, der er en specialinstitution under Københavns Amt og ejes af organisationen Barnets Hus. Vi modtager børn i alderen 0-5 år, der er anbragt her for at blive observeret, undersøgt og beskrevet både pædagogisk og psykologisk. Børn, hvis fysiske, psykiske og sociale udvikling er truet i et omfang, der tidligt kræver en særlig indsats og hjælp.

Siden midten af 1980'erne har vi set en stor

opmærksomhed på disse børn – og især på spædbørnene – fra kommunernes side. Børnene blev tidligt „fanget“ af systemet og sendt videre til institutioner som vores, netop fordi børnenes eksistens var truet.

Det billede er brat og pludseligt ændret. Siden 2002 har vi ikke fået henvist de helt små risikobørn, og det vækker vores bekymring. For ingen af os tror på, at samfundet med ét slag er blevet tømt for stofmisbrugere, alkoholikere og psykisk syge.

Derfor må vi spørge: Hvor er disse børn blevet af?

Vi tror på, de stadig findes derude i familierne. Vi tror på, at det er handlemonstret i kommunerne, som er ændret. Og vi er derfor vældig bekymrede for, hvad der sker med de børn.

**Skriger ved kropskontakt**

Som sagt er der tale om børn, hvis eksistens tidligt i livet er truet. Vi har at gøre med spædbørn, som allerede få måneder gamle undgår alle former for kontakt med omverdenen. Børn, som kaster sig tilbage og skriger, hvis de bliver taget op og holdt tæt til kroppen. Børn, som er så sarte, at de ikke kan finde ud af, hvornår de er trætte eller vågne, sultne og mætte. Børn, som slet ikke kan indgå i sociale relationer til andre. Og børn, som derfor kræver en helt særlig pleje og pædagogik.

Når de bliver lidt større – omkring et år – er de fleste ikke alderssvarende i deres udvikling, blandt andet sprogligt, de er svære at stimulere og kan ikke fordybe sig i nogle aktiviteter, fordi de ikke kan fastholde deres opmærksomhed. Det er en ond cirkel, hvor

problemerne udvikler sig. De lidt større børn – 4-6 år – reagerer udadtil, er voldelige over for andre børn, savner empati og skal mandsopdækkes af pædagoger og psykologer.

Bliver der ikke taget hånd om dem lige fra starten er deres prognoser meget dårlige. Vi frygter, at disse børn udvikler svære psykiske forstyrrelser, fordi de oplever omsorgssvigt i hjemmet, og fordi deres problemer ikke bliver fanget og behandlet i tide. De bliver følsomme overfor verden omkring dem, udvikler følelsesmæssige og adfærdsmæssige problemer. Allerede i dag ser vi, at antallet af disse store „problem-børn“ er fordoblet. Børn, som ikke kan fungere normalt i samfundet – og som bliver nogle meget dyre børn. De børn, man hører om igen og igen.

### Ingen statistisk tilfældighed

Når vi pludselig ikke længere ser de børn hos os, kunne man vælge at affeje det som en statistisk tilfældighed. Men det samme billede går igen hos andre observations-hjem, så det er næppe tilfældet. Desværre.

Vores overbevisning er netop, at det er et billede på den socialpolitik, der føres i disse år. Fra politisk hold vil man have de sociale udgifter dæmpet, og kommunerne retter sig ind efter de meldinger og signaler, der bliver sendt fra Christiansborg. Det forplanter sig helt ned til den enkelte sagsbehandler i børne-familieafdelingen. Men den reelle beslutning og økonomiske prioritering er taget på et meget mere overordnet niveau, uden faglige hensyn til grund. Og børnene – de bliver bare synlige andre steder i systemet i stedet for. Ofte er det først, når de reagerer voldsomt udadtil, og det bliver tydeligt for enhver, at de har brug for hjælp, at der bliver reageret – og så er det ofte næsten for sent. Et spædbarn som skriger hele natten er der ingen, som tager alvorligt.

Vi tror også, at andre faktorer spiller ind – blandt andet opfattelsen af, hvad der er godt for børnene. For eksempel er det ikke godt for børnene at komme i familiepleje, er tendensen i disse år. Den politiske udmelding er: Bedst mulig støtte til barnet i hjemmet eller hos andre i familien. Samtidig er mange mor-barn- og andre familie-institutioner blevet lukket.

Det vil sige, at den forebyggende indsats og støtten til disse familier er blevet nedprioriteret.

Fint nok, vil nogle sige. Men vores erfaringer viser desværre, at de mest belastede familier ikke har de ressourcer, der skal til – heller ikke blandt bedsteforældre eller andre, fordi de selv er belastede, ofte generationer tilbage. Det er ikke sikkert, man får et normalt barn ud af at sende det til undersøgelse på en institution som vores.

Men vi kan være med til at mildne de tidlige skader, så børnene netop ikke bliver meget udadreagerende og anti-sociale senere i livet. Vi er også med til at sikre, at de bliver placeret det rigtige sted, hvor de får den støtte og hjælp, de har brug for – og det giver dem et godt afsæt videre i tilværelsen. Formålet med institutioner som vores er jo netop, at barnet bliver observeret og undersøgt af professionelt personale for at undgå at problemerne vokser. Så kan det godt være, at de senere kan komme hjem til den mere plus-rettede del af familien. Men i de fleste tilfælde kan familien ikke varetage den opgave.

For det er netop vigtigt, at disse børn bliver anbragt rigtigt fra starten. Vi har set mange eksempler på børn, som er blevet anbragt tidligt i familiepleje, men familien har ikke magtet dem eller vidst, hvad de stod med i hænderne, så børnene er kommet ud til os eller på andre institutioner, og herfra ud i en ny familiepleje. Det er bestemt ikke hensigtsmæssigt.

### En god borgerlig opdragelse

Som vi ser det, føres der en ideologisk krig med en grundlæggende tankegang om, at hvis børn får en god, borgerlig opdragelse, kan de nok rettes ind. Man kunne fristes til at citere psykolog Else Christensen fra Socialforskningsinstituttet, som i sin undersøgelse „7 års børneliv – Velfærd, sundhed og trivsel hos børn født i 1995“ afslutningsvis skriver:

„En af grundene til, at mange børn ikke får en grundlæggende hjælp til at løse deres egne og familiens problemer, er formentlig, at man overser de mange mindre børn, der har det svært. Man regner måske med, at de vil vokse fra deres problemer, eller at de, hvis de får lidt mere opdragelse, når de bliver større, vil få det bedre eller at der på anden måde pludseligt opstår forbedringer.“

Vi er ikke Det Store, Stygge Børneværn, som mener, at børn for enhver pris skal anbringes på institution eller i professionel familiepleje. Vi er fortalere for, at de får den hjælp, de har brug for. Og vi knytter vores virke til formålsparagraffen i Serviceloven, som siger, at vi skal yde en særlig indsats over for de børn, der har særlige behov for hjælp.

Vores håb er, at vi med dette opråb kan få kommunerne til at vende tilbage til en øget og tidlig opmærksomhed på disse familier. Og vi vil gerne holde socialministeren fast på, at de politiske intentioner om denne tidlige indsats over for de mindste børn ikke kun hives frem ved festlige lejligheder, men også udmøntes i praksis.



## Nordiske udviklingshæmmede udstiller grafik

Gaia Museet i Randers viser fra til 8. januar en udstilling af grafik lavet af udviklingshæmmede fra Norge, Sverige og Danmark. Udstillingen 'Nordisk grafik' har samlet værker fra Tradstad Samlingen i Norge, kunstskolen Linnea i Stockholm og værker fra Gaias egen samling. Udstillingen er dermed en unik mulighed for at se, hvordan udviklingshæmmede kan arbejde med grafikens mange forskellige teknikker og på den måde skabe personlige udtryk.

Læs mere om museet og udstillingen på [www.gaiamuseum.dk](http://www.gaiamuseum.dk)

jni

## Telefonrådgivning om seksuelle overgreb

Det kan være utrolig svært at have med seksuelle overgreb mod børn at gøre – også for de fagfolk, der har med barnet at gøre, og måske hører om overgrebene i forbindelse med anden kontakt med barnet. Derfor har SISO, Videnscenteret for sociale indsatser ved seksuelle overgreb mod børn, åbnet en telefonrådgivning for alle, der arbejder med børn og unge. Rådgivningen har været i gang siden august. Fagfolk kan bruge rådgivningen, hvis de har mistanke om overgreb eller sidder med konkrete sager om overgreb. Blandt de fagfolk, rådgivningen henvender sig til, er medarbejdere i dag- og døgninstitutioner, på opholdssteder og familieplejere.

Læs mere på [www.siso-boern.dk](http://www.siso-boern.dk).

jni

## Handicapinstitutioner skal tjekkes

Sundheden på institutioner for handicappede bliver ikke tjekket regelmæssigt, som det sker på landets plejehjem. Nu har Sønderjyllands Amt bedt embedslægen om også at gennemgå amtets 20 handicapinstitutioner, og nu vil Sundhedsstyrelsen bruge erfaringerne fra disse tilsyn samt fra Københavns Kommune til at overveje behovet for en landsdækkende ordning.

Embedslægen i Københavns Kommune har som den eneste haft pligt til at holde øje med handicapinstitutionerne, og her er erfaringerne, at der er nogenlunde de samme problemer, som der er på landets plejehjem. Og det betyder, at der først og fremmest er problemer med håndtering af medicin og med overtrædelse af patientrettighederne.

jni

## Handicap Idrætsfestival til pinse

I disse gråvejrstider kan det være en trøst at rette blikket mod foråret – for eksempel næste års største handicapidrætsbegivenhed, Idrætsfestival 2005. Festivalen finder sted i pinsen – fra den 13. til den 16. maj – på Frederiksberg. I løbet af de fire dage vil 1.000 deltagere konkurrere i ca. 20 idrætsgrene, ligesom der vil være et gadeløb og masser af social aktiviteter.

jni



*Omtale i vores aktivitetskalender må højst fylde 50 ord, dvs. arrangementets titel, tid og sted, deltagerbetaling, optagelseskriterier og frister.*

### 3. november kl. 9.30-?

*Cafémøde for familieplejer*

Sted: Mødelokalerne i Danmarksgade 16, 5000 Odense C.

Arr. Netværksbestyrelsen for Familieplejer på Fyn

### 11. november kl. 10.30

*Lysbilledforedrag*

Sted: Baghuset, Dæmningen 36, Vejle.

Arr. Seniorerne i Vejle Amt

### 16. november kl. 19.00

*Julehygge*

Sted: Fritidshuset, Kirkegade 51, Esbjerg.

Arr. Seniorklubben RASK SL Ribe i samarbejde med BUPL

### 17. november kl. 19-22

*Foredrag: De usynlige senfølger hos for tidligt fødte børn*

Sted: Slagelse Centralbibliotek, Store sal, Stenstuegade 3.

Tilmelding: tlf. 5852 2382,

mail: aof-slagelse@aof-danmark.dk

www.aof-slagelse.dk

Entre: kr. 75,00.

Arr. AOF Slagelse

### 17. november kl. 10-13

*Temadag: hvad sker der på familieplejeområdet – juridisk og politisk*

Sted: SL, Japanvej 3, 4200 Slagelse.

Arr. Fagligt Forum for Familieplejere SL Vestsjællands Amt

### 18. november kl. 13-15

*Medlemsmøde for ledige med temaet: Netværksdannelse*

Sted: SL's mødelokaler, Skånevej 13, 6230 Rødekro.

Arr. SL Sønderjylland

### 19. november kl. 12-15

*Medlemsmøde: Mellemledere og ledere – udfordringer og SL's rolle*

Sted: SL's mødelokaler, Skånevej 13, 6230 Rødekro.

Arr. SL Sønderjylland

### 22. november kl. 16-18

*Dialogmøde i Skanderborg*

Sted: Kantinebygningen, mødelokale 1 og 2 på Sølund, Dyrehaven 10.

Arr. SL Århus

### 22. november kl. 19-21

*Dialogmøde i Silkeborg*

Sted: SL-Klubbens lokaler, Chr. 8. Vej nr. 3.

Arr. SL Århus

### 25. november kl. 16-18

*Dialogmøde i Allingåbro, Randers*

Sted: Kantinen, Rougsåcentret, Industriparken 15, Allingåbro.

Arr. SL Århus

### 25. november kl. 19-21

*Dialogmøde i Djursland*

Sted: Grenå Bo- og Aktivitetscenter, Nærheden, Fabriksvej 8, Grenå.

Arr. SL Århus

### 10. december kl. 10.30-17.30

*Juleudflugt til Tisvilde Højskole*

Mødested: Pensionisternes Samvirke, Griffenfeldtsgade 58, København.

Arr. Seniorerne Københavns Amt

### 12. december kl. 14-17

*Julehygge*

Sted: Brejning forsamlingshus, J.L. Warmingsvej 1, Brejning, Børkop.

Arr. Seniorerne SL Vejle

## Bliv set - brug farver

Det er ikke dyrt at sætte kulør på tekstside- og stillingsannoncer i *Socialpædagogen*.

Prisen er kun 770,00 kr. for 4 farver.

Benyt muligheden for at give din annonce et farvepift og gør den dermed ekstra iøjnefaldende.

Se øvrige oplysninger om tekstsideannoncer, samt produktionsplanen for 2004 på

SLs hjemmeside: [www.sl.dk](http://www.sl.dk)

## 2. nationale konference om unge - med fokus på de unge, vi har sværest ved at komme i kontakt med

Århus, onsdag den 24. november 2004  
København, torsdag den 25. november 2004

Gæsteoplægsholder:

psykolog **Alain Topor** (recovery)  
og to andre hovedoplæg: **om at være anbragt**

Hertil 16 interessegrupper om f.eks.:  
seksualitet og overgreb, løsningsfokuseret systemisk samtale,  
multi systemisk terapi, anerkendende samtale, netværks- opbygning,  
spiseforstyrrelser, forskning, uddannelse, etniske minoritetspiger.



Programmet kan ses på [www.boernesagen.dk](http://www.boernesagen.dk) Konferencen er tilrettelagt af Oskar Plougmand og Preben Frederiksen for Børnesagens Fællesråd

BØRNESAGENS FÆLLESRÅD

## Livshistoriebøger – et pædagogisk værktøj og kommunikationsredskab

*Tid til fordybelse på den græske ø Leros*

Et kursus i udarbejdelse af livshistoriebøger som et pædagogisk værktøj i arbejdet med mennesker med tidlige brud og svigt i deres relationer. Desuden bruges en dag på de psykisk syge/udviklingshæmmedes historie og nuværende livssituation på Leros v. Socialpædagog Juste Annet Poulsen. Studiebesøg på The Mental Hospital.

Tid og sted: Den 3. juni til den 10. juni 2005

Antal deltagere max 12

Pris: kr. 7500 incl. flyrejse, kursusafgift, ophold på hotelpension og morgenmad.

Kursusprogram og yderligere oplysninger fås på hjemmeside:  
[www.ingridstroem.dk](http://www.ingridstroem.dk), eller tlf.nr. 48390607 el. 21844140

Sidste frist for tilmelding og betaling den 28.2. 2005

Tilmelding: Skriftligt eller på [ingridstroem@hotmail.com](mailto:ingridstroem@hotmail.com).



## PERSONALEKURSER SUPERVISION

Hedeager & Løbner

62 50 14 03

[www.hedeager-loebner.dk](http://www.hedeager-loebner.dk)

## WIEDERQUIST

### Temadag: MultiSystemiskTerapi: Et alternativ til anbringelse

Afholdes d. 9. december 2004 på Bygholm  
Park i Horsens

Denne temadag kommer rundt om behandlingsformen MST. Der ses overordnet på metoden, dens oprindelse, ideologi og principper. Resultater og hidtidige erfaringer præsenteres og det konkrete arbejde med MST gennemgås. Temadagen består af oplæg fra **Birgit Moselund**, projektvejleder v. MST-Danmark og **MST-Teamet fra Vejle Amt**.

Pris: 1.745 kr. + moms ved tilmelding inden d. 9. nov.

Læs mere på [www.wiederquist.dk](http://www.wiederquist.dk)  
Tlf.: 33-261788

### \*Den svære samtale\*

**Indhold:** Få indsigt i egen kommunikationsform, samtalens struktur, nonverbal og verbal kommunikation, kontekstens betydning, den empatiske samtale, reflektive og cirkulære spørgsmål, forsvarsmekanismer, den gode samtale, m.m.

**Tid og sted:** Et 2-dagskursus på Ry Park Hotel, ved Århus.

**d. 16+17/11-04**, med mulighed for overnatning.

**Pris:** 2475 kr. inkl. forplejning, kursusmappe og bevis.

**Bestil et foredrag:** \*Børn og sorg. \*Truede børn, hvad gør man?

\*Samarbejde og kommunikation. \*Barnets identitets-dannelse.

\*Den svære samtale \*Livshistoriebøger \*Samtaler med børn.

\*Kollegial supervision \*Selvets udvikling m.fl.

### Toftemosegaard

Center for udvikling og forandring

Manderupvej 3, 4050 Skibby. Tlf. 47528360 [www.toftemosegaard.dk](http://www.toftemosegaard.dk)

### Er der for mange øretæver i luften? Find nyt job på



[www.sl.dk](http://www.sl.dk)

Stillingsannoncer  
skal sendes  
til  
Datagraf  
Auning AS,  
Energivej 75,  
8963 Auning,  
Tlf. 8795 5555  
Fax 8795 5544

## Århus

### Mød dine fagforenings- repræsentanter

#### På tomandshånd og hvor du sætter dagsordenen

##### Kære medlem

Amtskredsen er klar til en ny runde dialogmøder.

Meningen er, at du skal have mulighed for at fortælle, hvad du har på hjerte, hvad fagforeningen kan gøre for dig og for dine kolleger.

Vi vil selvfølgelig også meget gerne fortælle om fagforeningen, som vi ser det. Har du ikke selv noget at snakke om, så skal vi nok. Emner til drøftelse kunne f.eks. være:

- **Hvorfor medlemskab af en faglig organisation, SL?**
- **Hvilken betydning får en ny offentlig struktur for dit arbejde?**

Mød op til et par inspirerende timer i godt selskab. Mød dine repræsentanter under afslappede former.

Fra SL møder amtskredsformand Runa Stach samt faglige sekretærer Verne Pedersen og Mogens Pedersen. Derudover vil der være deltagelse med repræsentanter fra bestyrelsen.

#### Dialogmøderne holdes:

**Mandag d. 22. november 2004 kl. 16 - 18 i Skanderborg,**  
i kantinebygningen, mødelokale 1 og 2, på Sølund, Dyrehaven 10

**Mandag d. 22. november 2004 kl. 19 - 21 i Silkeborg,**  
i SL-Klubbens lokaler, Chr. 8. vej nr. 3

**Torsdag d. 25. november 2004 kl. 16 - 18 i Allingåbro, Randers,**  
i kantinen, Rougsøcentret, Industriparken 15, Allingåbro

**Torsdag d. 25. november 2004 kl. 19 - 21 på Djursland,**  
hos Grenå Bo- og Aktivitetscenter, Nærheden, Fabrikvej 8, Grenå

Det er ikke nødvendigt at tilmelde sig.

Vel mødt

Runa Stach, Amtskredsformand



MARSELISBORGCENTRET

## „Et selvstændigt liv efter eget valg“

**Projekt ForSpring** – et udviklingsprojekt finansieret af Socialministeriet – har siden 2001, sammen med en gruppe unge med fysisk funktionsnedsættelse, arbejdet med at udvikle en rehabiliteringsmodel, der kan støtte unge mennesker i at komme til at leve det liv, de selv ønsker. I modellen beskrives metoder der kan benyttes i indsatsen.

Målgruppen kan for eksempel være unge med fysisk funktionsnedsættelse, unge med syns- eller hørenedsættelse, socialt svage unge, sent udviklede unge eller misbrugere, der er afvænet.

**Metoderne præsenteres rundt omkring i Danmark på temadage i nov og dec 2004.**

For nærmere information og tilmelding til temadagene kontakt sekretær Inger Hornbech tlf. 89491212 eller på e-mail: [ih@marselisborgcentret.dk](mailto:ih@marselisborgcentret.dk)  
Det er gratis at deltage i temadagen.

## Vejle

### Nyt fra seniorerne i SL Vejle Amt Lysbilledforedrag

Margit og Carsten Kristensen fortæller og viser lysbilleder om deres rejse til Island, Færøerne og Shetlandsøerne

**Torsdag den 11. november kl. 10.30**

i Baghuset, Dæmningen 36, Vejle.  
Pris: 25,- kr.

Tilmelding *senest den 4. november* til:

Vera Petersen tlf. nr. 75 86 82 03 / 23 82 50 84 eller

SL Vejle, Bente Vestergaard tlf. nr. 75 83 11 99.

## Ribe

### Ribe amt's senior klub, RASK, arrangerer i samarbejde med BUPL: Julehygge

**tirsdag den 16. november 2004 kl. 19,** fritidshuset, Kirkegade 51 i Esbjerg.

Underholdningen i år bliver med „De glade pensionister fra Skærbæk“

Der serveres gløgg og æbleskiver.

Tilmelding til amtskredskontoret 7518 0066, Margit, eller mail [ribe@sl.dk](mailto:ribe@sl.dk) *senest den 9. november 2004.*

## Vejle

### Julen er vendt tilbage til SL Vejle Amt

Seniorerne har fundet julehumøret frem til glæde for alle vore medlemmer.

**Søndag den 12. december kl. 14 - 17 skal der rigtig julehygges i Brejning forsamlingshus, J.L Warmingsvej 1, Brejning, Borkop.** Seniorerne vil sørge for at juletræet er pyntet og de har en aftale med julemanden og hans kone, som kommer og hygger om os.

Der vil blive serveret æbleskiver og gløgg samt sodavand til børnene.

Tilmelding skal ske på nedenstående blanket eller kopi af denne og indsendes til:

**SL, Dæmningen 38, 7100 Vejle senest den 29. november.**

#### Tilmeldingsblanket til juletræ den 12. december 2004

Navn: \_\_\_\_\_ Tlf.: \_\_\_\_\_

Adresse: \_\_\_\_\_ By: \_\_\_\_\_

Antal voksne: \_\_\_\_\_ Antal børn: \_\_\_\_\_



Vikarservice til dag- og døgninstitutioner  
Kommer på hele Sjælland

Hammershusvej 77  
4370 St. Merløse  
Tlf.: 2745 8037  
Fax: 5944 8037  
info@best-choice.dk  
www.best-choice.dk

Telefontid fra 06-24

THE



**Kempler** INSTITUTE OF SCANDINAVIA A/S

## Rørt, ramt og rystet

- et kursus som handler om os selv som professionelle hjælpere

**Underviser:** Susanne Bang, psykoterapeut, M.P.F.  
og socialrådgiver.

**Tid:** 21.02.05 - 23.02.05.

**Sted:** Odder Kursuscenter, Tørnøgade 32, 8300 Odder.

**Pris:** Kr. 6.700,- incl. kost og logi.

Udførligt kursusprogram fås ved henvendelse  
til Kempler Instituttet og på [www.kempler.dk](http://www.kempler.dk)

CENTER FOR FAMILIETERAPI & EFTERUDDANNELSE  
TORNØGEGADE 32, 2. • 8300 ODDER • TELEFON 8654 4535 • INFO@KEMPLER.DK

## Bondegårdsferie

Med specialindretning  
for handicappede

Har I lyst til en spændende  
ferie på landet, med god  
mad og dyr, I kan hygge jer  
med?

Vi har 10 store værelser,  
nogle med hospitalssenge.  
Her er badestol, badebåre og  
lift. Hyggelige opholdsloka-  
ler og stor park.

**FAMILIEN BRUUN**  
"SKOVLY"  
6621 Gesten  
TLF. 75 55 51 12  
[www.kurferie.dk](http://www.kurferie.dk)

## OBS

Hvis du begynder på ud-  
dannelse eller kursus,  
mens du er ledig, skal du  
fortælle a-kassen om det  
før starten. Det gælder  
uanset hvilken kursus-  
eller uddannelsestype  
der er tale om – og uan-  
set om undervisningen  
foregår om dagen, om  
aftenen og/eller i week-  
enderne.

Konference og seminar

## Udsatte børn og unge i Danmark og Europa

**Mandag d. 8. november 9.30 - 16.30**

- **Risikobørn**  
Professor, dr. phil. *Per Schultz Jørgensen*
- **Børn og unges levevilkår blandt etniske minoriteter**  
Centerleder *Lise Færch*,  
Udviklings- og formidlingscenter for børn og unge
- **Social støtte til børn**  
Seniorforsker *Mogens Nygaard Christoffersen*, SFI
- **Daginstitutionerne og de udsatte børn**  
Adjunkt *Tomas Ellegaard*, RUC
- **Unge uden uddannelse**  
Forsker ph.d. *Ulla Højmark*, AKF
- **Når de unge bliver dømt ude**  
Forskningskoordinator ph.d. *Noemi Katznelson*, RUC

**Tirsdag d. 9. november kl. 10- 17**

**Social Round Table Seminar** (arbejdssprog: engelsk)

- **Børn og unges plads i de nationale handlingsplaner**  
Repræsentant fra EU-kommissionen
- **Ord er ikke nok, der må handling til**  
Konsulent *Declan Gaffney*,  
Londons Bystyres program for sociale inklusion.
- **Øjeblikbilleder**

Debat om udsatte børn og unges opvækstvilkår  
i Østersøområdet med deltagere fra Rusland,  
De Baltiske Lande, Polen, Tyskland, Norge, Sverige  
og Finland

Kulturhus Nordvest, Dortheavej 61, 3  
2400 København NV

**Pris:**

Konference kr. 300,- incl. frokost, kaffe m. brød  
Seminar kr. 300,- incl. frokost, kaffe m. brød  
Konference og seminar: kr. 500,- incl. frokost, kaffe m. brød

**Tilmelding**

Senest mandag den 4. november til  
Socialpolitisk Forening, Dortheavej 61, 3 2400 NV  
tlf. 35 82 83 50, e-mail: [socpolfo@post.tele.dk](mailto:socpolfo@post.tele.dk)  
fax 35 82 83 58

Støttet af Nævnet vedrørende EU-oplysning

**Arr. Socialpolitisk Forening**  
og „Skab et Danmark vi kan være bekendt“



Anette Olsen

# A – O – Building

Hjælp til dannelse af nye personalegrupper  
**Supervision**  
**Konfliktløsning**  
**Coaching**

Få redskaber til at finde dine ressourcer – og ikke mindst til at anvende dem konstruktivt !!

Bliv yderligere inspireret på: [www.a-o-building.dk](http://www.a-o-building.dk)

Kontakt: e-mail [anette@a-o-building.dk](mailto:anette@a-o-building.dk) – tlf. 21 24 73 30

## Sønderjylland

Medlemsmøde for ledere og mellemledere (stedfortrædere, afdelingsledere m.fl.)

### Mellemledere og ledere – udfordringer og SL's rolle

**Fredag d. 19 november 2004 kl. 12-15 i SL's mødelokaler, Skånevej 13, 6230 Rødekro**

SL undersøger i øjeblikket mellemlederes forhold og har som led heri udsendt publikationen: „Identitet og dilemmaer, mellemledere på Socialpædagogiske arbejdspladser“ til alle mellemledere og ledere. Publikationen er forfattet af Klaus Kasper Kofoed Danmarks Pædagogiske Universitet på baggrund af interviews og spørgeskemaundersøgelser med SL's samlede ledergruppe.

Med baggrund i denne rapport og rapporten „Lederopgaven“ der i begyndelsen af året blev tilsendt SL's ledere, vil Klaus Kasper Kofoed fremlægge:

- mellemlederens funktion og dilemmaer
- lederens ledernes funktion og dilemmaer

Efter diskussion af mellemlederes og leders funktion vil Kasper give et bud på

- hvor har de to grupper fælles interesser og
  - hvilke interesser adskiller dem
- Formålet med denne diskussion er at undersøge hvorledes SL kan servicere SL's mellemledere og ledere og hvilke fora der vil være hensigtsmæssig.

Formålet med mødet er således både at informere om resultaterne af det igangværende mellemlederprojekt og udvikle ideer til en fremtidig organisering af SL's 3.000 ledere og mellemledere.

**Deltagelse i mødet er gratis, men kræver tilmelding af hensyn til forplejning senest d. 16. november 2004 til amtskredskontoret tel: 7366 1940, fax 7366 1939 eller email: soenderjylland@sl.dk**

Husk at aflevere frigørelsesattest til a-kassen inden 10 hverdage efter, du er startet på deltidsarbejde – hvis du vil have supplerende dagpenge.

## Sønderjylland

Medlemsmøde for ledige  
Torsdag d. 18. november 2004  
kl. 13.00-15.00

i SL's mødelokaler, Skånevej  
13, 6230 Rødekro

**Tema: Netværksdannelse**

Oplæg ved

Jutta David, Frivillig Center Syd

**Etablering af netværk**

- Hvilke fordele kan der trækkes ud af sammenspillet mellem mennesker med udgangspunkt i en fælles interesse.

- Hvordan kan netværksgrupper fastholde mål m.m.

Jutta David vil endvidere orientere om hvilke frivillige aktiviteter man som ledig kan blive en del af og i hvilket omfang lovgivning tillader at udøve frivilligt arbejde.

Der vil på mødet blive taget initiativ til oprettelse af lokale netværk. Pris: Arrangementet er gratis (incl. Kaffe og brød)

Bindende tilmelding **senest 15 november** til kredskontoret Tel: 73661940, Fax: 73661939, E-mail: soenderjylland@sl.dk

Arrangør: SL's ledighedsudvalg

## Fyn

### Cafémøde for familieplejer

**Onsdag den 3. november 2004 kl. 9.30 - ?** i mødelokalerne i Danmarksgade 16, 5000 Odense C. Netværksbestyrelsen er vært ved en kop kaffe m.v. Her har mulighed for at møde andre familieplejer og få vendt nogle faglige diskussioner og der er også plads til dit bidrag.

Vel mødt

Netværksbestyrelsen for Familieplejer på Fyn

## Husk

at du altid skal møde personligt frem på AF første dag, du er ledig! Det gælder også, hvis du skal have karantæne for selvforskyldt ledighed. Karantænen kan først afvikles, når du er tilmeldt AF og i øvrigt opfylder betingelserne for at få dagpenge.

## Vestsjælland

Fagligt Forum for Familieplejere SL Vestsjællands Amt  
**Temadag**

Hvad sker der på familieplejeområdet – juridisk og politisk

**17. november 2004,**

**kl. 10.00-13.00**

SL, Japanvej 3, 4200 Slagelse.

Temadagen er kun for medlemmer

Tilmelding **senest 12. november 2004** til kredskontoret på tlf. 5856 5452.

## København

### Seniorerne Københavns Amt Juleudflugt

Til Tisvilde Højskole **fredag den 10. december**. Vi byder på julehygge med hvad dertil hører, og har bestilt en let dalende sne til at pudre landskabet med.

Afgang i bus fra pensionisternes samvirke, Griffenfeldtsgade 58, kl. 10.30. Turen går via strandvejen til Tisvilde.

Kl. 12.00 bydes der på julemiddag med gammeldags flæskesteg med alt tilbehør, derefter risalamande med kirsebærsaube. vin kan købes til rimelige priser.

Så skal vi høre lidt julehistorie, synge lidt om juletræet, og kl. 15.00 bliver derserveret kaffe/the med æbleskiver, solbærvin og juleknaas.

Kl. 16.00 kører vi hjemad igen, og er vd Griffenfeldtsgade 58 kl. ca. 17.30.

Prisen er alt inkluderet, 125,00 kr. for medlemmer og 250,00 kr. for ledsagere.

Alle er velkomne, men der er begrænset deltagerantal.

Tilmelding til Kirsten Friis **senest fredag den 19. november** på tlf. 3616 1013.

Med venlig hilsen

„Seniorerne“ Københavns Amt



Tuborg Boulevard 3  
2900 Hellerup

TELEFON  
39 45 45 45

Mandag-torsdag: kl. 8.30-16.00  
Fredag: kl. 8.30-15.30

Pensionsordningen af 1976

Statens Regnskabsdirektorat  
Borgergade 18, 1017 København K.  
Telefon 33 92 88 00.

## SL's ombudsmand

### SL's ombudsinstitution

SL har sin egen uvildige ombudsinstitution.

Ombudsinstitutionen skal sikre, at medlemmer, der mener, at der er begået fejl eller forsømmelser ved behandling af deres individuelle medlems sag – enten af amtskredsen eller af forbundet – kan få en upartisk instans til at vurdere sagen eller beslutningen, der er truffet af amtskredsbestyrelsen eller forbundet.

For at SL's ombudsinstitution kan behandle en sag, skal klagemulighederne internt i SL være udnyttet. Endvidere må sagen ikke være rejst ved domstolene.

Ombudsinstitutionen består af en landsdommer samt to medlemmer af SL. Den er uafhængig af SL og dens udtalelser er vejledende.

#### Klagevejledning:

Der kan klages over sagsbehandlingen i SL i individuelle medlems sager, hvor medlemmet har en væsentlig, individuel interesse.

#### Amtskredsniveau:

Et medlem, der vil klage over fejl og forsømmelser i forbindelse med en sag, der er behandlet i amtskredsen, skal først klage til amtskredsbestyrelsen.

#### Forbunds niveau:

Hvis man er utilfreds med amtskredsbestyrelsens afgørelse, kan der herefter klages til SL's Forretningsudvalg.

#### Ombudsinstitution:

Såfremt man er utilfreds med Forretningsudvalgets afgørelse, kan der efterfølgende klages til SL's ombudsinstitution.

Da ombudsinstitutionen har adresse udenfor SL, skal den skriftlige klage sendes til:

**SLs Ombudsinstitution  
c/o Mogens Kroman  
Holmager 33  
4171 Glumsø**

## Kommunikation og adfærdsproblemer hos voksne med autismespektrumforstyrrelse

Ingeniørforeningens Mødecenter, København  
Tirsdag den 1. februar 2005 kl. 10-16

### Temaer

- Hvordan gør vi det muligt at kommunikere?
- Assessment som grundlag for indsats
- Selvstændig kommunikation
- Strategier og teknikker fra bl.a. PECS

### Oplægsholder

Ulrika Aspeflo er tale-/ hørepædagog.  
Hun underviser for Riksföreningen Autism i Sverige, og har 12 års erfaring i arbejdet med børn og unge med specielle vanskeligheder.

### Målgruppe

Fagfolk som arbejder med voksne i undervisnings-, fritids-, bo- og beskæftigelsestilbud.

### Pris

Kr. 995,-

For yderligere oplysninger og tilmelding:

[www.autisme.dk](http://www.autisme.dk)

Tlf.: 4511 4191 • Mail: [info@autisme.dk](mailto:info@autisme.dk)



**Temadag, den 23. november 2004 med misbrugsekspert og psykiater Henrik Rindom - Unge og hashmisbrug. Temadagen afholdes på Kolding Vandrerhjem og Kursuscenter.**

**Basiskursus i misbrugsbehandling & Psykoterapi hold 19 starter den 6. marts 2005. Uddannelseshold 7 starter den 6. september.**

Ring og få nærmere oplysninger hos Institut for uddannelse i Misbrugsbehandling & Psykoterapi v/Marianne Glaffey & Jesper Grubach.

Medlemmer af Psykoterapeut Foreningen.

Tlf. 47721213, fax 47725719, eller se vores hjemmeside:

[www.misbrugsuddannelsen.dk](http://www.misbrugsuddannelsen.dk) . Vi udbyder også personaletræning, supervision & terapi.

## Ll. Nørremarks neuropædagogisk - Psykologisk terapeutisk konsulentbistand

Tilbyder grundkursus i neuropsykologi samt neuropædagogik.

30. og 31. marts 2005.

**Kursustema: Neuropsykologien som pædagogisk værktøj (1)**

**Målgruppe:** Pædagoger-lærer-kuratorer-sygeplejersker-sagsbehandler eller lignende samt personer der arbejder med handicappede personer.

**Indhold:** Hjernen består af nerveceller, hvordan fungerer og samarbejder de?

Hvad kan vi måle med tekniske målemetoder CT-scanning-EEG-ERP- osv.? - Og hvad kan vi bruge det til.

Hjernens funktion og udvikling fra sansebearbejdning til intellektuelle processer. De to hjernehalvdeles forskellige funktioner. Symptomer på skader i afgrænsede hjerneområder. Tidlige emotionelle skader.

Hvad har den hjerneskadede person „med i rygsækken“.

**Tilmelding:** senest en måned før kursusstart.

**Forløb:** Undervisningen er fra 9.00-16.00.

Der vil blive serveret frokost.

**Pris:** Kr. 3500,-, kursusbevis gives.

**Underviser:** Specialkonsulent i neuropsykologi Viggo Pedersen og neuropsykolog Susanne Freltofte Bakkedal APS. Kalundborg.

## Ll. Nørremarks neuropædagogisk - Psykologisk terapeutisk konsulentbistand

Tilbyder grundkurser i praktisk neuropædagogik (1)

**Målgruppe:** Alle personer der har interesse for området.

**September + januar:** Hvad er neuropsykologi og neuropædagogik og hvad kan det bruges til.

**September + februar:** Omsorgssvigt set ud fra neuropædagogiske principper.

**Oktober + marts:** Medfødt alkohol- og narkoskader set ud fra neuropædagogiske principper.

**November + april:** Asperger Syndrom og medfødte hjerneskader set ud fra neuropædagogiske principper.

**November + maj:** DAMP-MBD set ud fra neuropædagogiske principper.

**December + juni:** Senskader set ud fra neuropædagogiske principper.

**Underviser:** Neuro/socialpædagog Vibeke Monnick - leder af Ll. Nørremark.

**Pris:** Kr. 400,- pr. kursus. Kursusbevis gives.

**Tilmelding** en uge før kursets start.

Bestil brochure for resten af året, Vibeke Monnick-Nielsen, Søndergade 11, 4534 Hørve, tlf. 5932 4450, fax 5932 4161.

*Vi tager gerne ud og underviser på jeres arbejdsplads - få en fast pris.*

Invitation til seminar:

## Barn med autisme

*Fokus på pædagogiske værktøjer*

Den 25. januar 2005 på Scandic Roskilde eller:

Den 27. januar 2005 på Scandic Kolding

Vi sætter med dette seminar fokus på, hvordan vi som fagpersoner kan være med til at fremme barnets indlæring og udvikle dets sociale kompetencer.

På dagen vil du blandt andet få bud på, hvordan vi opbygger hensigtsmæssige kommunikationsformer herunder hvordan vi fastholder barnets opmærksomhed, opbygger tavlesystemer, træner i tegn til tale og styrker barnet gennem verbal lydtræning og visuel kommunikation. Vi ser på, hvordan vi kan anvende sociale historier og TEACCH. Du vil desuden få inspiration til, hvordan musikterapi kan være med til at udvikle barnets kompetencer.

### Indlæggsholdere:

**Jes Løbner**, Konsulent/speciallærer, Pårup skole.

**Hilde Skrudland**, Cand. Mag i musikterapi ved Vesterbakke-skolen og Småbørnscentret, afd. Nord.

**Eva Jensen**, Pædagog, Børnehaven Spiren.

Læs mere på [www.seminarer.dk](http://www.seminarer.dk) eller ring på 66159043.

**Seminarer.dk**  
i Amter & Kommuner

### for SL-medlemmer, der arbejder inden for følgende områder:

#### Hospitalspædagoger ved somatiske og psykiatriske afd./ambulatorier

[www.hospsyk.dk](http://www.hospsyk.dk)

Netværksansvarlig:  
Inger Hedegaard  
Klintebakken 65, 6933 Kibæk  
Tlf. 9719 2214  
e-mail: joergenp@get2net.dk

Økonomiansvarlig:  
Anne Beese  
Tlf. 6613 6745  
e-mail: e.a.b@mail.dk

#### Sikrede døgninstitutioner for unge under 18 år

[www.sl.dk/sikrede](http://www.sl.dk/sikrede)

Netværksansvarlig:  
Kurt Rasmussen  
Munkebjergvej 50,  
5000 Odense C  
Tlf. 6614 2129  
Mail: munkebjergvej50@privat.dk

Økonomiansvarlig:  
Mette K. Andersen  
Tlf. 4752 8467

#### Domsanbragte

Netværksansvarlig:  
Johs. Jørgensen, Ørskovvej 35,  
Snebjerg, 7400 Herning  
Tlf. 9716 2850

#### Ældre

[www.eldrenetverket.dk](http://www.eldrenetverket.dk)

Netværksansvarlig:  
Jytte Juul  
Kejsergade 8, Bov, 6330 Padborg  
Tlf. 7467 5267  
e-mail: jj@eldrenetverket.dk

Økonomiansvarlig:  
Else Marie Sørensen  
Tlf. 7544 5588

#### Senhjerneskadede og bevægelses-handicappede

Netværksansvarlig:  
Lene Toft Gehrcke  
Bofællesskabet, Godthåbsvej 1A  
3400 Hillerød  
tlf. 4824 4094

Økonomi- og hjemmesideansvarlig:  
Lars Hodal  
Tlf. 4576 4528

#### Stofmisbrugsområdet

Netværksansvarlig:  
Kit Andersen  
Huset Oasen  
Rolighedsvej 3A, 7430 Ikast  
Tlf. 2090 5952  
e-mail: ikka@ikast.dk

Økonomiansvarlig:  
Vita Hjørngaard  
Tlf. 7610 9410

#### Døve

[www.sl.dk/deaf](http://www.sl.dk/deaf)

Netværksansvarlig:  
Finn Paaske  
Bystævnet 12, 5260 Odense S  
Tlf. 6615 0928  
e-mail:  
finn.paaske@nyborgskolen.dk

#### Sindslidende

Bjarne Møller:  
Tlf. arb. 7789 6165/2069 2699  
Tlf. priv. 8616 7034  
Mail: bjm@psykiatri.aaa.dk

Morten Schuster  
tlf. arb. 3957 5632

#### Aflastningsinstitutioner

Netværksansvarlig:  
John Jensen  
Aflastningsinstitutionen „Lundø“,  
Kellersvej 13, 1., 2860 Søborg  
Tlf. 2167 9057

Økonomiansvarlig:  
Ina Nielsen  
Tlf. arb. 6310 5018

#### Bosteder for børn og unge med varigt nedsat funktionsevne

Netværksansvarlig:  
Jan Kotschenreuther  
Camillehusene  
Bank-Mikkelsens Vej 14  
2820 Gentofte  
Tlf. 3957 3822

Økonomiansvarlig:  
Maja Rongen Jensen  
Tlf. 3957 3820

#### Kommunale fritidstilbud til mennesker med fysiske og psykiske funktions-nedsættelser

Netværksansvarlig:  
Vinni Pedersen  
Café Himmelblå, Sydtoften 8  
7200 Grindsted  
Tlf. 7532 5950, svp@grinsted.dk

Økonomiansvarlig:  
Linda Ruby  
tlf. 7554 3443,  
liru@kolding.dk

#### Marginaliserede og udstødte

Netværksansvarlig:  
Peder Larsen  
St. Dannesbo  
Bryllevej 20, 5250 Odense SV  
Tlf. 4019 1282

Økonomiansvarlig:  
Gitte Helle Lundgren  
Tlf. 6396 0211  
gilu@dannesbo.fyns-amt.dk

#### Opholdssteder

Netværksansvarlig:  
Ulla Christensen  
Lille Mommarksvej 8, 6470 Sydals  
Tlf. 7447 4419

#### Familiepleje

Netværksansvarlig:  
Lilli Bach Andersen  
Løjenkærvej 16, 8300 Odder  
Tlf. 8692 8257  
mail: toesen@andersen.tdcadsl.dk

#### Småbørns- og familie-institutioner

Jette Hørby  
Vallø Strand  
Tlf. 5626 0555



### Faglige netværk i SL

Undertegnede ønsker at indmelde mig i nedennævnte faglige netværk i SL

Netværkets navn: \_\_\_\_\_

Fornavn(e): \_\_\_\_\_

Efternavn: \_\_\_\_\_

Adresse: \_\_\_\_\_

Postnr.: \_\_\_\_\_ By: \_\_\_\_\_

Privattelefon: \_\_\_\_\_

Arbejdstelefon: \_\_\_\_\_

CPR-nr.: \_\_\_\_\_

Stillingsbetegnelse: \_\_\_\_\_

Arbejdsplads: \_\_\_\_\_

Mit arbejdsområde omfatter: \_\_\_\_\_

Indsendes til SL, Brolæggerstræde 9, 1211 København K

### Nordjyllands Amt

**SL-kontor:**

Skansevej 90B  
9400 Nørresundby.  
Tlf. 9812 9899 – fax 9812 9129.  
E-mail: nordjylland@sl.dk  
Hjemmeside: www.sl.dk/nordjylland  
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag 9-13, onsdag 9-13, torsdag 13-17, fredag 9-13.  
Amtskredsform.: Peter S. Kristensen.  
Tlf. privat: 9883 8700.  
**A-kasse:**  
Tlf. 9812 9899.  
Samme adresse som ovenfor.  
Samme åbningstid som ovenfor.

### Viborg Amt

**SL-kontor:**

Vendersgade 5, 8800 Viborg.  
Tlf. 8661 3561 – fax 8662 8280.  
E-mail: viborg@sl.dk  
Telefontid: mandag-onsdag 10-13, torsdag 13-17, fredag lukket.  
Personligt fremmøde gerne efter aftale.  
Amtskredsformand: Poul Ole Jensen.  
Tlf. privat: 9787 5425  
**A-kasse:**  
Samme adresse som ovenfor.  
Tlf. 8661 3200 – fax 8662 8280.  
Telefontid: mandag-tirsdag 10-13, torsdag 13-17, onsd. og fredag lukket.  
Personligt fremmøde gerne efter aftale.

### Århus Amt

**SL-kontor:**

Frichsparken,  
Søren Frichs Vej 42, C, stuen  
8230 Åbyhøj  
Tlf. 8730 8590.  
Fax 8619 3767.  
E-mail: aarhus@sl.dk  
Åbningstid: mandag 9.30-12, tirsdag-onsdag 9-12, torsdag 13-17, fredag lukket.  
Amtskredsformand: Runa Stach.  
Tlf. privat: 8698 8945.  
**A-kasse:**  
Tlf. 8730 8595.  
Samme adresse som ovenfor.  
Samme åbningstid som ovenfor.

### Ringkjøbing Amt

**SL-kontor:**

Knud Rasmussensvej 10,  
7500 Holstebro.  
Tlf. 9610 1100 – fax 9610 1109.  
E-mail: ringkjoebing@sl.dk  
Åbningstid: mandag 9.30-14.30, tirsdag og onsdag 9.30-13.00, torsdag 13-16, fredag lukket.  
Amtskredsformand: Kirsten Hornbæk.  
Tlf. privat: 2045 2716.  
**A-kasse:**  
Tlf. 9610 1101.  
Samme adresse som ovenfor.  
Samme åbningstid som ovenfor, dog mandag 9.30-12.00.

### Vejle Amt

**SL-kontor:**

Dæmningen 38, 7100 Vejle.  
Tlf. 7583 1199 – fax 7583 5115.  
E-mail: vejle@sl.dk  
Åbningstid: Tirsdag, onsdag og fredag 9-12.30, torsdag 12.30-17, mandag lukket.  
Amtskredsformand: Hanne Ellegaard.  
Tlf. privat: 7582 2028.  
**A-kasse:**  
Tlf. 7583 1199.  
Samme adresse som ovenfor.  
Samme åbningstid som ovenfor.

### Ribe Amt

**SL-kontor og A-kasse:**

Kongensgade 35, 6700 Esbjerg.  
Tlf. 7518 0066 – fax 7512 8700.  
E-mail: ribe@sl.dk  
Åbningstid: tirsdag, onsdag og fredag 9.00-12.30, torsdag 12.30-17.00, lukket mandag.  
Personligt fremmøde helst efter aftale.  
Amtskredsformand: Michael Madsen.

### Sønderjyllands Amt

**SL-kontor:**

Skånevej 13, 6230 Rødekro.  
Tlf. 7366 1940 – fax 7366 1939.  
E-mail: soenderjylland@sl.dk  
Åbningstid: tirsdag, onsdag og fredag 9-12.30, torsdag 12.30-17, mandag lukket.  
Personligt fremmøde helst efter aftale.  
Amtskredsformand: Poul Flack-Jensen.  
Tlf. privat 2085 8828.  
**A-kasse:**  
Tlf. 7366 1948.  
Samme adresse som ovenfor.  
Samme åbningstider som ovenfor.

### Fyns Amt

**SL-kontor:**

Danmarksgade 16, 5000 Odense C.  
Tlf. 6611 0874 – fax 6590 6653.  
E-mail: fyn@sl.dk  
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag-fredag 10-14.  
Amtskredsformand: Susanne Døssing.  
Tlf. privat 6610 7532.  
Jobanvisning: tlf. 6611 0874.  
**A-kasse:**  
Tlf. 6611 0874.  
Samme adresse som ovenfor.  
Samme åbningstid som ovenfor.

### Storstrøms Amt

**SL-kontor:**

Torvet 2, 4800 Nykøbing F.  
Tlf. 5484 1919 – fax 5484 1917.  
E-mail: storstroem@sl.dk  
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag-fredag 10-14. Telefontid: 9.30-12 og 12.30-14.  
Amtskredsformand: Marie Sonne.  
Tlf. privat: 5671 1032.  
**A-kasse:**  
Tlf. 5484 1918.  
Samme adresse som ovenfor.  
Samme åbningstid som ovenfor.



Hvor skal man henvende sig?  
Alle henvendelser skal rettes til SLs amtskredscontorer.

Ved spørgsmål i forbindelse med arbejdsløshed og arbejdsløshedsdagpenge skal der rettes henvendelse til det lokale a-kassekontor.

Undtaget herfra er dog følgende: spørgsmål om medlemskab (ud- og indmeldelse, overflytning, navn/adresseændring, ændring i ansættelsessted, kontingent mv.) rettes til SLs hovedkontor (adresse og tlf.nr. se modsatte side). Fore-spørgsler kan rettes telefonisk, men alle ændringer bedes rettet skriftligt med angivelse af medlemsnummer (= cpr.nr.).

### Vestsjællands Amt

**SL-kontor:**

Japanvej 3, 4200 Slagelse.  
Tlf. 5856 5452 – fax 5856 5450.  
E-mail: vestsjaelland@sl.dk  
Hjemmeside: www.sl.dk/vestsjaelland  
Åbningstid: Tirsdag 9-12 og 13-16, onsdag-fredag 9-12.  
Amtskredsformand: Jan Vium.  
**A-kasse:**  
Tlf. 5856 5452  
Samme adresse som ovenfor.  
Samme åbningstid som ovenfor.

### Roskilde Amt

**SL-kontor:**

Hersegade 20, 1.th., postboks 614, 4000 Roskilde.  
Tlf. 4636 7725 – fax 4634 6669.  
E-mail: roskilde@sl.dk  
Åbningstid: mandag, onsdag og fredag 9.30-14, tirsdag 13-16, torsdag lukket.  
Dagligt lukket 12-12.30.  
Amtskredsformand: Britta Leth Madsen.  
**A-kasse:**  
Tlf. 3525 0720.  
Hejrevej 43, 5., 2400 København NV  
Åbningstid: tirsdag til fredag 9.00-13.30, lukket mandag.

### Frederiksborg Amt

**SL-kontor:**

Østergade 6 B, postboks 100, 3400 Hillerød.  
Tlf. 4820 9240 – fax 4820 9249.  
E-mail: frederiksborg@sl.dk  
Åbningstid: mandag-torsdag 10-14, fredag lukket.  
Dagligt lukket fra 12-12.30.  
Amtskredsformand: Elin Jensen.  
**A-kasse:**  
Tlf. 4820 9246.

Østergade 6, 1., postboks 177, 3400 Hillerød.  
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag, onsdag og fredag 10-14.30, torsdag 14-16.  
Dagligt lukket fra 12-12.30.  
Personligt fremmøde gerne efter aftale.

### Københavns Amt

**SL-kontor:**

Hejrevej 43, 5.,  
2400 København NV  
Tlf. 3525 0700 – fax 3525 0718.  
E-mail: kbh-amt@sl.dk  
Åbningstid: tirsdag til fredag 9.00-13.30, mandag lukket.  
Amtskredsformand: Uffe Torup Kristensen.  
Tlf. privat: 4828 6755.  
**A-kasse:**  
Tlf. 3525 0720.  
Samme adresse som ovenfor.  
Åbningstid: tirsdag til fredag 9:00-13.30, lukket mandag.

### Bornholms Regionskommune

**SL-kontor:**

Storegade 38, 3700 Rønne.  
Tlf. 5695 7136 – fax 5694 5204.  
E-mail: bornholm@sl.dk  
Åbningstid: mandag lukket, tirsdag-fredag 9-14.  
Amtskredsformand: Niels Jørgensen.  
**A-kasse:**  
Tlf. 3525 0720.  
Hejrevej 43, 5., 2400 København NV  
Åbningstid tirsdag til fredag 9:00-13.30, lukket mandag.

### Københavns og Frederiksborg Kommuner

**SL-kontor:**

Hejrevej 43, 5.,  
2400 København NV  
Tlf. 3525 0710 – fax 3525 0718.  
E-mail: kbh-frb@sl.dk  
Åbningstid: tirsdag til fredag 9-13.30, mandag lukket.  
Amtskredsformand: Ole Larsen.  
Tlf. privat: 3332 1819.  
**A-kasse:**  
Tlf. 3525 0720.  
Samme adresse som ovenfor.  
Åbningstid: tirsdag til fredag 9:00-13.30, mandag lukket.

**Akassen København, Frederiksborg, Roskilde, Bornholm:**  
E-mail: slak@sl.dk

### Pædagogstuderendes LandsSammenslutning

Bredgade 25 F  
1260 København K  
Åbningstid: Mandag-onsdag 10-15, torsdag 10-17, fredag lukket.  
Telefon: 3393 0911.

# Socialpædagogen

Nr. 22/ 2004 / 29. oktober

## Kult eller Ikon



### Af Lone Marie Pedersen

Vesterbro Ungdomsgård har udgivet sin 30. CD, „Kult eller Ikon“. Det er en flot karriere, som Vesterbro Ungdomsgård (VUG) kan være stolte af. Siden VUG i 1974 udgav „Vi lever på Vesterbro“ har de leveret, som de selv kalder det, „rå, bramfri og livsbekræftende sange om at være til – som børn og mennesker i tiden her og nu...“. Og hvert år er det blevet til en ny plade/CD med sang og musik, der er spillet og sunget af børnene i Vesterbro Ungdomsgård.

Og i alle årene har Bo Schiøler været kaptajn på projektet både som sangskriver og komponist. Og altid med et stort engagement.

Det var da også fuldt fortjent, at han i år fik Dansk Jazz Beat Folkemusik Autorers (DJBFA) hæderspris for sit 30-årige arbejde med Vesterbro Ungdomsgård. Et arbejde hvor Bo Schiøler, som priskomiteen fremhævede det, giver „plads til det skæve og det anderledes. Rum til frihed og mangfoldighed“.

Sanggruppen fra VUG fejrer sit jubilæum med en udgivelse, der rummer he-

le tre CD'er. Foruden „Kult eller Ikon“ er det „Rebel i Rødt“. Desuden en såkaldt bonus-DVD med fire sange, skrevet af Bo Schiøler til filmen SKIZO.

Bo Schiøler siger om de to nye udgivelser:

„Kult og Ikon“ handler blandt andet om identitet og indre slåskampe. Den er moralsk på en stille måde, mens „Rebel i Rødt“ har en mere direkte form og i højere grad tager sig af den ydre verden. Flere sange handler for eksempel om krig.“